

Sygn. akt XXVIII C 7390/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 maja 2023 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Tomasz Niewiadomski

Protokolant: Wiktoria Skibińska

po rozpoznaniu w dniu 6 kwietnia 2023 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. K. i E. K.

przeciwko (...) Bank (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W. (KRS (...))

o ustalenie i zapłatę (symbol 049cf)

I. ustala, że umowa kredytu nr (...) \ (...), zawarta w dniu 6 marca 2007 roku pomiędzy powodami – A. K. i E. K. a (...) Bank (...) spółką akcyjną z siedzibą w W. – jest nieważna;

II. zasądza od pozwanego (...) Bank (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powodów A. K. i E. K. łącznie kwotę 575 086,38 zł (pięćset siedemdziesiąt pięć tysięcy osiemdziesiąt sześć złotych i trzydzieści osiem groszy) oraz 470 535,13 CHF (czteryście siedemdziesiąt tysięcy pięćset trzydzieści pięć franków szwajcarskich i trzynaście centymów) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od ww. kwot od dnia 17 lutego 2023 roku do dnia 15 marca 2023 roku – z tym, że pozwanemu (...) Bank (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W. przysługuje prawo zatrzymania, dopóki powodowie A. K. i E. K. nie zaoferują mu zwrotu otrzymanego świadczenia w wysokości 1 445 277,44 zł (milion czterysta czterdzieści pięć tysięcy dwieście siedemdziesiąt siedem złotych i czterdzieści cztery grosze) albo nie zabezpieczą roszczenia pozwanego o zwrot tej kwoty;

III. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

IV. koszty procesu pomiędzy stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt XXVIII C 7390/21

UZASADNIENIE

wyroku z 5 maja 2023 roku

Pozwem z 16 czerwca 2021 roku (data prezentaty) powodowie – A. K. i E. K. wnieśli o ustalenie, że umowa kredytu nr (...) \ (...), zawarta w dniu 06 marca 2007 roku oraz umowa kredytu nr (...) zawarta w dniu 20 marca 2011 roku pomiędzy nimi a (...) Bank (...) spółką akcyjną z siedzibą w W. są nieważne oraz o zasądzenie solidarnie (ewentualnie łącznie), na ich rzecz od pozwanego (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 602 784,94 złotych i 470 535,13 CHF oraz 372 629,42 EUR wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 czerwca 2021 roku do dnia zapłaty. Ewentualnie – tj. na wypadek nieuwzględnienia roszczenia głównego powodowie wnieśli o ustalenie, że bliżej wskazane w pozwie postanowienia umowy kredytu nr (...) \ (...) zawartej w dniu 06 marca 2007 roku oraz nr (...) zawartej w dniu 20 marca 2011 roku, a także Regulaminu Produktowego i Regulaminu Kredytowego są bezskuteczne wobec powodów i zasądzenia od pozwanego (...) Bank (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 855 129, 97 złotych

wraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 czerwca 2021 roku do dnia zapłaty z uwagi na wykonywanie umowy na podstawie klauzul niedozwolonych.

Powodowie domagali się także zasądzenia od pozwanego solidarnie na ich rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kosztów opłaty skarbowej w kwocie 102 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Uzasadniając żądania pozwu, powodowie w pierwszej kolejności wyjaśnili, iż ich podstawę faktyczną stanowi umowa kredytu nr (...) \ (...) zawarta w dniu 06 marca 2007 roku (**umowa nr (...)**), oraz umowa (...) zawarta w dniu 20 marca 2011 roku (**umowa nr (...)**). Ich przedmiotem było udzielenie im kredytu odpowiednio: na kwotę w PLN przeliczoną przez pozwanego na równowartość 520 760 CHF przy zastosowaniu wyznaczonego przez pozwanego kursu kupna CHF w tym dniu oraz na kwotę w PLN przeliczoną przez pozwanego na równowartość 683 260, 00 EUR, przy zastosowaniu wyznaczonego przez pozwanego kursu kupna EUR w tym dniu.

Powodowie zarzucili, iż postanowienia tych umów, zawarte w jej pkt. 2 Tabeli, § 2 ust. 2 zd. 5, § 6 ust. 1, § 7 ust. 1 zd. 4, § 8 ust. 1 zd. 3, oraz § 9 ust. 3 Umowy 1 oraz pkt 25 Tabeli Umowy nr (...), pkt 26, ust. 2 lit b) pkt. (ii) ostatnie zdanie Pozostałych Indywidualnych warunków kredytu (załącznika nr 1) oraz ust. 2 lit. c zd. 1 Pozostałych Indywidualnych warunków kredytu (załącznika nr 1) Umowy (...) oraz pkt.2.3.1, 2. 4.4 Umowy 2 i 4.5 Regulaminu Produktowego oraz 6.7 Regulaminu Kredytowego są nieważne ewentualnie bezskuteczne wobec nich oraz przedstawili argumenty na poparcie tego zarzutu. Dodali, iż przedmiotowe umowy sprzeczne są z zasadami współżycia społecznego, z art. 69 ustawy Prawo bankowe, z art. 358¹ § 5 kc oraz z art. 353¹ kc.

Wyjaśnili, że: od dnia zawarcia umowy nr (...) do dnia 04 lutego 2021 roku zapłacili pozwanemu bankowi kwotę 575 086,38 złotych oraz 171 028,13 CHF tytułem spłaty rat kredytu oraz tytułem częściowych przedterminowych spłat kredytu kwotę 299 507 zł, z kolei od dnia zawarcia umowy nr (...) do dnia 04 lutego 2021 roku zapłacili pozwanemu bankowi kwotę 27 698,56 złotych oraz 372 629,42 EUR.

Kolejno powodowie podnieśli, że posiadają interes prawny w ustaleniu nieważności przedmiotowych umów. Wskazali na trzy rodzaje skutków uznania kwestionowanych przez nich postanowień za abuzywne: 1. cała umowa jest nieważna; 2. możliwość wykonywania umowy bez indeksacji; 3. zastąpienie bezskutecznych postanowień innymi postanowieniami. Na zakończenie powodowie wskazali iż odpowiedzialność pozwanego Banku może opierać się na przepisach o odpowiedzialności kontraktowej, tj. art. 354 kc i 471 kc, lub na przepisach o bezpodstawnym wzbogaceniu, tj. art. 410 kc w zw. z art. 405 kc (pозew k. 3-80).

W odpowiedzi na pozew strona pozwana (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów solidarnie na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty. **Uzasadniając swoje stanowisko procesowe** strona pozwana wskazała, że powód w dniu wnioskowania o kredyt posiadał wykształcenie wyższe oraz prowadził działalność gospodarczą w zakresie świadczenia usług prawnych. Z tego względu posiadał on profesjonalną wiedzę prawniczą i doświadczenie biznesowe pozwalające na świadome zawarcie przez niego umowy kredytu denominowanego do waluty CHF i EUR. Wskazano także, iż powódka posiada stopień doktora nauk oraz sprawowała funkcję Kierownika kierunku Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna. Pozwany zakwestionował status powodów jako konsumentów. Podał, iż bank udzielił powodom kredytu na zakup nieruchomości, z których nie wszystkie były przeznaczone na cele mieszkaniowe kredytobiorców. Zdaniem pozwanego, zawierając umowę kredytu nr 2 dokonali czynności niezwiązanej bezpośrednio z potrzebami mieszkaniowymi. Zaznaczył, iż powodowie w tym mieszkaniu nigdy nie zamieszkiwali, a nadto z informacji z KRS, w przedmiotowej nieruchomości ma siedzibę od dnia 03 marca 2010 roku podmiot gospodarczy: (...) Sp. Kom., której wspólnikami są kredytobiorcy.

Strona pozwana podkreśliła, iż powodowie złożyli oświadczenie dotyczące świadomości ryzyka walutowego oraz ryzyka wynikającego ze zmiennego oprocentowania kredytu. Podała, że wypłata kredytu mogła nastąpić w dowolnie

wybranej przez powodów walucie, w tym w CHF, oraz że to powodowie podjęli decyzję o wypłacie kredytu w walucie PLN. Dodała, iż do ustalenia wysokości spłaty raty miał zastosowanie kurs sprzedaży CHF z Tabeli Kursów, obowiązujący na dwa dni robocze przed terminem spłaty raty a także, iż od pierwszej raty powodowie mogli spłacać kredyt bezpośrednio w CHF (**w przypadku umowy (...)**). Pozwany podniósł, iż Umowa kredytu nr 2 zawierała precyzyjne zasady ustalania kursów w Tabeli kursów określone w 6.3 Pozostałych Postanowień Umowy nr (...).

W dalszej części uzasadnienia odpowiedzi na pozew strona pozwana podniosła, iż kredyt udzielony powodom stanowi kredyt walutowy, denominowany wyrażony w walucie obcej. Podała, że przedmiotowe umowy są zgodne z art. 69 Prawa bankowego i zawierają wszystkie niezbędne elementy, w tym kwotę i walutę kredytu a także, iż są zgodne z zasadami współżycia społecznego. Dodała, iż powodowie zostali należycie pouczeni o ryzyku kursowym. Kolejno strona pozwana przedstawiła argumenty na poparcie tezy, iż kwestionowane przez powodów postanowienia umów, dotyczące klauzul przeliczeniowych oraz dotyczących ubezpieczenia niskiego wkładu nie stanowią postanowień niedozwolonych a nawet jeżeli tak uznać, to nie prowadziłyby to do nieważności przedmiotowych umów, a umowy ta mogłyby być dalej wykonywana jako umowy kredytu walutowego. Dodała, że stwierdzenie nieważności tych umów byłoby sprzeczne z zasadą proporcjonalności sankcji. Następnie wskazała, że wyeliminowanie z tej umowy postanowień kwestionowanych przez powodów nie umożliwi rozliczenia kredytu według koncepcji PLN + LIBOR/ EURIBOR ani po stałym kursie sprzedaży CHF z Tabeli Kursów z dnia zawarcia umowy. Strona pozwana zarzuciła, iż brak jest podstaw do uznania, że świadczenia spełnione przez powodów mają charakter nienależny oraz podniosła zarzut braku solidarności po stronie powodowej oraz zarzut przedawnienia części roszczenia o zapłatę, które stały się wymagalne lub zostały spełnione wcześniej niż przed upływem 10 lat od dnia wytoczenia powództwa (odpowiedź na pozew k. 218-337).

W piśmie datowanym na dzień 10 marca 2023 roku wysłanym i skierowanym bezpośrednio do powodów – A. K. i E. K. pozwany (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W., oświadczył o skorzystaniu przez Bank z prawa zatrzymania świadczenia w postaci dochodzonych przez powodów wierzytelności do czasu zaoferowania przez powodów zwrotu świadczenia wzajemnego Banku w postaci: kwoty 1 445 277,44 złotych tytułem wypłaconego powodom kapitału kredytu na podstawie umowy (...) \ (...) albo zabezpieczenia roszczenia o jego zwrot; kwoty 2 614 401, 36 złotych tytułem wypłaconego powodom kapitału kredytu na podstawie umowy (...) albo zabezpieczenia roszczenia o jego zwrot, co daje łącznie kwotę 4 059 678,80 złotych (pismo - oświadczenie k. 1206-1208, k. 1210-1212, potwierdzenie nadania k. 1214). Korespondencja została odebrana przez powodów w dniu 16 marca 2023 roku (potwierdzenie odbioru k. 1215-1216).

W piśmie z dnia 28 marca 2023 roku strona pozwana, na podstawie art. 496 kc z wz. z art. 497 kc podniosła zarzut zatrzymania podając, że w przypadku uwzględnienia roszczenia objętego powództwem Bankowi przysługuje prawo zatrzymania uiszczonych w związku z przedmiotową umową przez powodów na rzecz Banku świadczeń do czasu aż powodowie zaoferują zwrot świadczenia otrzymanego w postaci kwot wypłaconych kredytobiorcom w wykonaniu:

- umowy kredytu (...) \ (...) z dnia 6 marca 2007 roku w wysokości 1 445 277, 44 złotych;

- umowy kredytu (...) z dnia 29 marca 2011 roku w wysokości 2 614 401,36 złotych. Strona pozwana wskazała, iż zarzut podnosi jako ewentualny, na wypadek uwzględnienia zarzutu nieważności umowy kredytu I i II (pismo k. 1201-1204).

W piśmie z dnia 01 grudnia 2021 roku powodowie podtrzymali dotychczasowe stanowisko w sprawie, w tym wszelkie zgłoszone żądania i wnioski. Wskazali, iż na datę zawarcia umowy (...) i umowy (...) powodowie posiadali status konsumenta, a umowy o kredyt zostały zawarte wyłącznie w celu zaspokojenia własnych potrzeb mieszkaniowych, tj. zakupu dwóch lokali mieszkalnych, a czynność ta nie miała bezpośredniego związku z działalnością gospodarczą lub zawodową, co wynika z treści umów (replika powodów na odpowiedź na pozew k. 987-1031).

Do powyższego pisma powodowie załączyli **oświadczenie** zgodnie z którym:

1. o nieuczciwości postanowień umownych zawartych w umowie kredyt nr (...) \ (...), zawartej w dniu 06 marca 2007 roku oraz umowie (...) zawartej w dniu 20 marca 2011 dowiedzieli się po zapoznaniu z analizą prawną umów, w lutym 2021 roku
2. rozumieją, że wskutek podniesienia roszczeń związanych z nieuczciwością postanowień umownych zawartych w umowach, Sąd może uznać, iż umowy upadają w całości i skutek ten akceptują, w tym mając na uwadze poniższe konsekwencje;
3. rozumieją, że w takim przypadku bank będzie zobowiązany do zwrotu kwot przez nich zapłaconych w wykonaniu nieważnych umów, chyba, że Bank złoży oświadczenie o potrąceniu lub zgłosi zarzut zatrzymania do czasu zaoferowania zwrotu kwot otrzymanych przez nich od Banku,
4. rozumieją, że Bank może zgłosić przeciwko nim roszczenie o zwrot kwot wypłaconych w wykonaniu nieważnej umowy, a oni mogą zgłosić zarzut potrącenia lub zatrzymania do czasu zaoferowania zwrotu przez Bank kwot przez nich zapłaconych,
5. rozumieją, że Bank może zgłosić także dodatkowe roszczenia o tzw. wynagrodzenie za korzystanie z kapitału, chociaż nie uznają zasadności tego roszczenia (pismo – oświadczenie k. 1032).

W piśmie z dnia 5 stycznia 2022 roku pozwany podtrzymał wszystkie twierdzenia, zarzuty i wnioski zgłoszone w odpowiedzi na pozew, w szczególności wniosek o oddalenie powództwa w całości. Podtrzymał zarzut braku statusu konsumenckiego po stronie powodów. Zwrócił dodatkowo uwagę, że nabywanie przez nich kolejnych nieruchomości na podstawie Umowy (...) następowało nie w celu zaspokojenia ich indywidualnych potrzeb mieszkaniowych, lecz następowało w ramach działalności (...) działającej w branży nieruchomości, a nabycie kredytowanych nieruchomości stanowiło element działalności zarobkowej powodów związanej z obrotem i wynajmem nieruchomości. Podtrzymał zarzut przedawnienia części roszczenia o zapłatę (pismo przygotowawcze pozwanego k. 1080-1138).

Do dnia zamknięcia rozprawy strony podtrzymywały dotychczasowe stanowiska w sprawie (protokół rozprawy z 6 kwietnia 2023 roku k. 1218-1218v). Sąd na rozprawie w dniu 16 lutego 2023 roku poinformował powodów o konsekwencjach prawnych, jakie może pociągnąć za sobą stwierdzenie abuzywności i nieważności umowy kredytu będącej przedmiotem niniejszej sprawy, stosownie do orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w tym m. in. wyroku z 29 kwietnia 2021 roku, sygn. C 19/20, jak również uchwały Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 roku, III CZP 6/21. Powodowie po pouczeniu Sądu oświadczyli, że mają świadomość konsekwencji stwierdzenia abuzywności i nieważności umowy oraz możliwymi roszczeniami banku. Jednak ich zdaniem stwierdzenie nieważności umowy jest dla nich najkorzystniejszym wyjściem z łączącego ich z bankiem stosunku prawnego. Nie wyrazili zgody na dalsze trwanie ww. umowy ani jakichkolwiek jej postanowień. Wnieśli o ustalenie nieważności ww. umowy (oświadczenie powodów k. 1196).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. K. i E. K. w 2007 roku planowali zakup nieruchomości w postaci lokalu mieszkalnego w W. w przy ulicy (...), w celu zaspokojenia swoich potrzeb mieszkaniowych. Cześć środków na zakup ww. lokalu postanowili uzyskać z kredytu hipotecznego W celu uzyskania kredytu na najkorzystniejszych warunkach, A. K. i E. K., udali się do oddziału banku (...) S.A. Doradca przedstawił im propozycję zawarcia umowy kredytowej, w której kwota wyrażona była we frankach szwajcarskich. Zdaniem doradcy kredytowego w banku, zawarta umowa w tej walucie była dla nich najbardziej korzystna, gdyż miało występować niższe oprocentowanie i niższa wysokość rat. Jednak nie zostali oni w sposób rzetelny poinformowani o mechanizmie funkcjonowania kredytu denominowanego, a także o wynikających z niego ryzykach. Mimo tego, że doradca poinformował ich, że kurs waluty CHF wpłynie na wysokość raty, to jednocześnie zapewnił ich, że nie będą to duże wartości. Nie wspomniał jednak o tym, że kurs franka wpłynie na wysokość salda kredytu. Nie poinformował również o tabelach kursowych czy sposobie ich tworzenia. Nie przedstawiono im także historycznych kursów franka szwajcarskiego z ostatnich kilkudziesięciu lat względem złotówki lub dolara

amerykańskiego ani też żadnych symulacji wskazujących na to, jak będzie kształtować się wysokość kapitału kredytu w sytuacji znacznego wzrostu kursu franka szwajcarskiego. Doradca banku przekonywał ich, że frank szwajcarski jest stabilną walutą, wahania jego kursu będą nieznaczne i nie wpłyną bardzo na wysokość raty. A. K. i E. K. zapoznali się z treścią umowy przed jej podpisaniem, darzyli Bank zaufaniem. Nie przedstawiono im dla porównania symulacji kredytu złotówkowego i kredytu we frankach. Mimo tego, że mieli świadomość, że kurs franka wpłynie na wysokość raty, jednak nie mieli wiedzy w jaki sposób bank będzie przeliczał kurs franka i przez to wysokość raty. Nie mieli również możliwości negocjować postanowień umowy, jedynie mogli ją w pełni przyjąć lub też odrzucić. Pracownik banku zapewniał, iż była to umowa standardowa, że nie w niej nic specjalnego. Odradzano im kredyt w walucie PLN. Nie zostało im także w sposób zrozumiały wytłumaczone na czym polega waloryzacja, indeksacja oraz to, jak tworzone są tabele kursowe. Przy sugestii profesjonalnego doradcy w banku, że jest to kredyt najbardziej dla nich korzystny, zdecydowali się zawrzeć przedmiotową umowę.

Następnie z uwagi na podjęcie przez A. K. i E. K. w 2011 roku decyzji o zakupie kolejnego mieszkania w W. przy ulicy (...) - zdecydowali się wziąć kolejny kredyt hipoteczny. Po raz kolejny w celu uzyskania kredytu na najkorzystniejszych warunkach, A. K. i E. K., udali się do oddziału banku (...) S.A. Podczas wizyty w placówce przedstawiono im propozycję zawarcia umowy kredytowej denominowanej do waluty euro. Zdaniem doradcy kredytowego, zawarta umowa w tej walucie była dla nich atrakcyjna finansowo i korzystna, gdyż miało występować niższe oprocentowanie i niższa wysokość rat. A. K. i E. K. dostali do podpisania umowę kredytu przygotowaną na gotowym formularzu banku, przeczytali jej treść i nie mieli możliwości jej negocjowania. Na moment podpisywania umowy nie wzbudzało ich podejrzeń. Mieli świadomość, że kurs euro wpłynie na wysokość raty (zeznania A. K. k. 1198 v-1198, k. 1195-1195 v, zeznania E. K. k. 1195 v-1196).

Umowa kredytu nr (...) \ (...) (umowa (...))

W dniu 11 grudnia 2006 roku A. K. i E. K. złożyli w oddziale (...) Bank (...) S.A. - wypełniony na druku banku - wniosek o kredyt mieszkaniowy, w celu zakupu lokalu mieszkalnego od dewelopera. Wnioskowana kwota kredytu opiewała na 1 000 000 złotych, przy czym walutę kredytu określono jako CHF. Okres kredytowania ustalono na 20 lat. Wyplata kredytu miała nastąpić w transzach (wniosek kredytowy wraz z załącznikiem k. 430-433).

Do wniosku kredytowego zostały załączone podpisane przez A. K. i E. K. druki „Oświadczenia”, w których podano, iż osoba, która je podpisała jest świadoma ryzyka kursowego związanego z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej, mogącego mieć wpływ na wysokość płatnej raty kredytu w okresie kredytowania i decyduje się na zaciągnięcie kredytu w walucie CHF oraz że została poinformowana przez bank o ryzyku związanym z oprocentowaniem kredytu mieszkaniowego zmienną stopą procentową oraz jest świadoma ponoszenia tego ryzyka w przypadku zaciągnięcia w/w kredytu oprocentowanego zmienną stopą procentową (oświadczenia k. 459, k. 461).

Dodatkowo kredytobiorcy podpisali oświadczenie o treści: „oświadczam, że po zapoznaniu się z przedstawionymi przez bank warunkami udzielania kredytu mieszkaniowego zarówno w złotych jak i w walucie CHF i symulacjami wysokości płatnych rat zarówno w złotych jak i w/w walucie obcej – jestem świadomy ryzyka kursowego związanego z zaciągnięciem kredytu mieszkaniowego w walucie obcej mogącego mieć wpływ na wysokość płatnej przeze mnie raty kredytu w okresie kredytowania i decyduję się na zaciągnięcie kredytu w walucie CHF” (oświadczenia, k. 460, k. 462).

Załącznik do wniosku stanowił „Przewidywany Harmonogram wypłaty kredytu/transz kredytu”, zgodnie z którym kredyt miał zostać wypłacony w kwocie 1 000 000 złotych w transzach (przewidywany harmonogram wypłaty kredytu k. 433).

W dniu 06 marca 2007 roku A. K. i E. K. oraz (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. zawarli umowę kredytu nr (...) \ (...). Na jej mocy bank zobowiązał się do udzielenia kredytu w kwocie 520 760 CHF. Kredyt miał zostać wypłacony w transzach, przy czym ostateczny termin wypłaty kredytu przypadła na dzień 29 lipca 2007 roku (punkt 2 Tabeli). W punkcie 3 Tabeli okres kredytowania został określony na 300 miesięcy, przy czym ostateczny termin spłaty kredytu nastąpić miał dnia 5 kwietnia 2032 roku. Zgodnie z pkt 5 Tabeli w dniu sporządzenia Umowy oprocentowanie zmienne

kredytu wynosiło 3,02% w stosunku rocznym, a marża Banku – 0,8 %. Celem kredytu był zakup lokalu mieszkalnego wraz z dwoma miejscami postojowymi na rynku pierwotnym. (pkt 8 Tabeli). W pkt 10 – 12 Tabeli wskazano, że zabezpieczenie kredytu stanowią: ustanowione, na będących własnością Kredytobiorców nieruchomościach, hipoteka kaucyjna do kwoty 781 140, 00 CHF na zabezpieczenie kredytu oraz odsetek i kosztów oraz hipoteka łączna umowna; cesja praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych; weksel in blanco; pełnomocnictwo do rachunku w Banku; cesja praw z umowy z deweloperem. W pkt 13 Tabeli wskazano, że dodatkowym zabezpieczeniem kredytu jest ubezpieczenie niskiego wkładu własnego. W pkt 14 Tabeli wskazano numer rachunku do wypłaty kredytu a w pkt 15 – 16 – numery rachunków bankowych do spłaty kredytu. Zgodnie z pkt 19 Tabeli całkowity koszt kredytu na datę zawarcia Umowy wynosił 455 629, 44 złotych a łączna kwota wszystkich kosztów związanych z udzieleniem kredytu wynosiła 467 511, 37 złotych. Rzeczywista roczna stopa oprocentowania wynosi 2, 66 %.

Integralną część umowy kredytu stanowił dokument zatytułowany „Warunki umowy”, który wiązał kredytobiorcę we wszystkich sprawach nieuregulowanych w umowie. W § 2 ust. 2 Warunków umowy wskazano, że kwota kredytu miała być wypłacona Kredytobiorcy jednorazowo lub w transzach po spełnieniu warunków do wypłaty kredytu/transz kredytu na podstawie dyspozycji Kredytobiorcy wypłaty kredytu/transzy kredytu złożonej najpóźniej na dwa dni robocze przed planowaną wypłatą a wypłata miała nastąpić zgodnie z harmonogramem wypłat, stanowiącym Załącznik nr 1 do Umowy. Zmiana harmonogramu wypłat w zakresie terminu wypłaty kredytu/transz kredytu oraz ich wysokości następować miała za zgodą Banku na podstawie jednostronnej dyspozycji Kredytobiorcy i nie wymagała zawarcia aneksu do Umowy. Wskazano także, iż jeżeli Kredytobiorca nie dotrzyma warunków udzielenia kredytu lub utraci zdolność kredytową, wówczas Bank może wypowiedzieć Umowę lub obniżyć kwotę przyznanego kredytu, jeżeli nie został on wypłacony w całości. W przypadku wypłaty w złotych lub w innej walucie niż CHF Bank miał zastosować kurs kupna CHF opublikowany w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.”, obowiązujący w Banku w dniu wypłaty kwoty kredytu lub jego transzy.

Zgodnie z § 2 ust. 4 Warunków umowy w przypadku kredytu przeznaczonego na nabycie nieruchomości kredytowanej kwota kredytu miała zostać wypłacona poprzez przelew tej kwoty na rachunek bankowy sprzedającego wskazany w umowie sprzedaży nieruchomości kredytowanej, zwartej pomiędzy kredytobiorcą i sprzedającym, określony w pkt 14 Tabeli bądź na rachunek bankowy Developera, wskazany w przedwstępnej umowie sprzedaży nieruchomości kredytowanej, zawartej pomiędzy kredytobiorcą a Developerem, określony w pkt 14 Tabeli, z zastrzeżeniem ust. 5. Bank miał dokonać przelewu tej kwoty natychmiast po spełnieniu warunków wypłaty kredytu. Jeżeli kwota wypłacanego kredytu lub suma wypłaconych transz kredytu nie zamknie w pełni kwoty transakcji np. w skutek powstałych różnic kursowych, Kredytobiorca zobowiązany był do przelania brakującej kwoty na rachunek bankowy sprzedającego lub Developera , określony w pkt 14 Tabeli. W przypadku, gdy kwota wypłaconego kredytu uległa zwiększeniu np. na skutek powstałych różnic kursowych, Bank miał dokonać przelewu nadwyżki środków na rachunek wskazany przez Kredytobiorcę w dyspozycji wypłaty kredytu.

Stosownie do § 4 ust. 5 Warunków umowy stopa zmiennego oprocentowania miała stanowić sumę 3-miesięcznej stawki LIBOR dla CHF i stałej w całym okresie kredytowania marży Banku, w wysokości określonej w pkt 5 Tabeli. Stopa zmiennego oprocentowania miała być zmieniana przez Bank w pierwszym dniu Okresu Obowiązania Zmiennej Stopy Procentowej. Wysokość tej stopy obliczona miała być jako suma 3-miesięcznej stawki LIBOR dla CHF stosowanej dla kredytów trzymiesięcznych na rynku międzybankowym z wtorku lub czwartku poprzedzającego datę zmiany oprocentowania – w zależności, który z tych dni (wtorek czy czwartek) następuje bezpośrednio przed datą zmiany – i marży banku w wysokości określonej w pkt 5 Tabeli. Zmiana stopy procentowej wynikająca ze zmiany stawki LIBOR dla CHF miała nie stanowić zmiany tej Umowy.

Po wypłacie kredytu lub jego pierwszej transzy bank miał poinformować kredytobiorcę o wysokości pierwszej raty oraz o terminie jej płatności, zaś o wysokości kolejnych rat i terminach ich płatności – w miesięcznych zestawieniach (§ 5 ust. 3 Warunków umowy). Stosownie do § 6 ust. 1 Warunków umowy spłata kredytu następować miała poprzez obciążanie na rzecz banku rachunku bankowego kredytobiorcy kwotą w złotych, stanowiącą równowartość bieżącej raty w CHF, zadłużenia przeterminowanego i innych należności banku w CHF, obliczonych przy zastosowaniu kursu sprzedaży CHF opublikowanego w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach

obcych (...) Bank (...) S.A.”, obowiązującego w banku na dwa dni robocze przed terminem każdej spłaty kwoty kredytu. Kredytobiorca zobowiązał się zapewniać wpływ środków pieniężnych na rachunku bankowym kredytobiorcy w wysokości pokrywającej należności banku najpóźniej w dniu poprzedzającym dzień ich płatności. Jeżeli bank prowadzący rachunek bankowy odmówi obciążenia tego rachunku, wówczas bank miał prawo do ponawiania obciążeń rachunku bankowego kwotą bieżącej raty powiększonej o zadłużenie przeterminowane oraz inne należności aż do momentu spłaty wszystkich należności banku. Za zgodą banku kredytobiorca mógł dokonywać spłat kredytu także w inny sposób, w tym mógł dokonywać spłaty również w CHF lub w innej walucie. Jeżeli spłata kredytu miała nastąpić w innej walucie niż określona w pkt 2 Tabeli, wówczas kwota ta miała zostać przeliczona najpierw na złote po kursie kupna tej waluty, a następnie na CHF po kursie sprzedaży przy zastosowaniu kursów opublikowanych w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.” Kredytobiorca mógł po dokonaniu wypłaty kredytu złożyć wniosek o dokonanie zmiany waluty kredytu udzielonego w CHF na walutę oferowaną w Banku dla kredytów mieszkaniowych. Zmiany waluty strony mogły dokonać w formie pisemnego aneksu. W aneksie o zmianie waluty kredytu strony miały ustalić również wysokość oprocentowania dla kwoty kredytu przeliczonej na nowo wybraną walutę. Przeliczenie kwoty kredytu raz należnego oprocentowania, prowizji, kosztów i opłat na nowo wybraną walutę nastąpić miało w dniu zmiany umowy kredytu, według kursu właściwego dla danego rodzaju transakcji (sprzedaży albo zakupu przez Bank waluty obcej), przy zastosowaniu kursów opublikowanych w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.” (§ 7 ust. 1 Warunków umowy). Zgodnie z § 8 ust. 1 Warunków umowy kredytobiorca miał prawo do wcześniejszej spłaty kredytu w całości lub w części przed terminem ustalonym w umowie. Kwota podlegająca wcześniejszej spłacie, która wpłynęłaby na rachunek banku wskazany w pkt 17 Tabeli, miała zostać przeznaczona na spłatę kredytu oraz odsetek przypadających na dzień wcześniejszej spłaty kredytu. Jeżeli wcześniejsza spłata kredytu wraz z odsetkami przypadającym na dzień spłaty kredytu nastąpiłaby w złotych wówczas wpłacona kwota miała zostać przeliczona na CHF przy zastosowanie kursu sprzedaży CHF opublikowanego w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.”, obowiązującego w banku w dniu jej wpływu. Jeżeli wcześniejsza spłata kredytu wraz z odsetkami przypadającymi na dzień spłaty kredytu nastąpiłaby w innej walucie niż określona w pkt 2 Tabeli, wówczas wpłacona kwota miała zostać przeliczona na złote po kursie kupna tej waluty, a następnie na CHF po kursie sprzedaży, przy zastosowaniu kursów opublikowanych „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.”, obowiązującego w banku w dniu jej wpływu. Brak terminowej spłaty raty w pełnej wysokości miał spowodować uznanie niespłaconej raty lub jej części za zadłużenie przeterminowane. Wysokość stopy procentowej dla zadłużenia przeterminowanego określał pkt 20 ust. 2 Tabeli. Spłata zadłużenia przeterminowanego w złotych lub innej walucie niż waluta określona w pkt 2 Tabeli miała być uznana za dokonaną w dniu wpływu kwoty zadłużenia przeterminowanego na rachunek banku wskazany w pkt 16 Tabeli. Kwota wpłacona na rachunek banku w złotych z tytułu zadłużenia przeterminowanego miała zostać przez bank przeliczona na CHF przy zastosowaniu kursu sprzedaży CHF opublikowanego w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.” obowiązującego w dniu wpływu kwoty zadłużenia przeterminowanego na rachunek banku. Kwota wpłacona na rachunek Banku w innej walucie niż waluta określona w pkt 2 Tabeli – z tytułu zadłużenia przeterminowanego miała zostać przez bank przeliczona na złote po kursie kupna tej waluty, a następnie na CHF po kursie sprzedaży przy zastosowaniu kursów opublikowanych w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.” obowiązującego w dniu wpływu kwoty zadłużenia przeterminowanego na rachunek banku (§ 9 ust. 1 i 3 Warunków umowy).

Bank zastrzegł sobie prawo ubezpieczenia kredytu oraz nieruchomości kredytowanej lub innej nieruchomości na swoją rzecz w Towarzystwie (...) S.A. na okres od dnia wypłaty kredytu do dnia ustanowienia zabezpieczenia w formie hipoteki na rzecz banku. W przypadku skorzystania z tego prawa bank nie wymagał od kredytobiorcy ubezpieczenia nieruchomości kredytowanej lub innej nieruchomości oraz dokonania cesji praw z polisy ubezpieczeniowej na rzecz banku w okresie podanym w umowie. Bank zastrzegł sobie również prawo do ubezpieczenia niskiego wkładu własnego na swoją rzecz w Towarzystwie (...) S.A. (§ 10 ust. 10 i 11 Warunków umowy).

Kredytobiorcy oświadczyli, iż poddają się egzekucji, która może być wszczęta na podstawie zaopatrzonego w klauzulę wykonalności bankowego tytułu egzekucyjnego wystawionego przez (...) Bank (...) S.A. w zakresie roszczeń banku

wynikających z umowy kredytu do kwoty określonej w punkcie 18 Tabeli obejmującej należną bankowi kwotę zadłużenia z tytułu kredytu, odsetek, opłat i prowizji za czynności związane z obsługą kredytu oraz wszelkie koszty poniesione przez bank w związku z dochodzeniem swoich roszczeń. Bank mógł wystawić bankowy tytuł egzekucyjny w złotych po dokonaniu przeliczenia z CHF przy zastosowaniu kursu sprzedaży CHF opublikowanego w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.” obowiązującego w banku w dniu wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego (§ 11 Warunków umowy).

W § 14 ust. 6 i 7 warunków umowy wskazano, że kredytobiorca oświadczył, iż jest świadomy dodatkowego ryzyka, jakie ponosi w związku z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej (ryzyko kursowe) oraz iż w przypadku niekorzystnej zmiany kursu waluty, w jakiej został udzielony kredyt, zarówno kwota w złotych stanowiąca równowartość kwoty kredytu w walucie kredytu, jak i kwota w złotych stanowiąca równowartość raty w walucie, w jakiej został udzielony kredyt, ulegną zwiększeniu oraz że jest świadomy dodatkowego ryzyka, jakie ponosi w związku z zaciągnięciem kredytu oprocentowanego zmienną stopą oraz iż w przypadku niekorzystnej zmiany 3 miesięcznej stawki LIBOR dla CHF, rata kredytu ulegnie zwiększeniu.

W umowie ani „Warunkach umowy” będących jej integralną częścią nie ma żadnej wzmianki o sposobie ustalania kursu franka szwajcarskiego (umowa kredytu wraz z załącznikami k. 84-94, k. 469-479).

W dniu 20 lutego 2007 roku A. K. i E. K. złożyli w oddziale (...) Bank (...) S.A. - wypełniony na druku banku – kolejny wniosek o kredyt mieszkaniowy, na zakup lokalu mieszkalnego od dewelopera. Wnioskowana kwota kredytu opiewała na 1 245 195 złotych, przy czym walutę kredytu określono jako CHF. Okres kredytowania ustalono na 25 lat (wniosek kredytowy k. 435-437).

Kolejno w dniu 11 lutego 2008 roku A. K. i E. K. złożyli w oddziale (...) Bank (...) S.A. w G. - wypełniony na druku banku – kolejny wniosek o kredyt mieszkaniowy, na wykończenie lokalu mieszkalnego Wnioskowana kwota kredytu opiewała na 250 000 złotych, przy czym walutę kredytu określono jako CHF. Okres kredytowania ustalono na 24 lata (wniosek kredytowy k. 440-443).

W dniu 25 lipca 2007 roku Kredytobiorcy i Bank zawarli, Aneks nr (...) do w/w umowy, zgodnie z którym w pkt 2 Tabeli zapis dotyczący ostatecznego terminu wypłaty kredytu/transz kredytu otrzymuje brzmienie „29.10.2007 r.” (aneks k. 95, k. 547).

Kolejno w dniu 04 marca 2008 roku, Kredytobiorcy i Bank zawarli, Aneks nr (...) do w/w umowy, na mocy którego Bank na wniosek Kredytobiorcy dokonał podwyższenia pierwotnej kwoty kredytu o 114 320, 00 CHF. Łączna kwota kredytu wyniosła 635 080, 00 CHF, a ostateczny termin wypłaty kredytu 05.06.2008 r. Na mocy aneksu zmieniono pkt 10, pkt 11, 18 Tabeli oraz § 4 ust. 10 Umowy (aneks k. 96, k. 549-550)

Kolejno w dniu 11 kwietnia 2012 roku, Kredytobiorcy i Bank, na mocy którego zmieniono pkt 15, pkt 17 Umowy oraz pkt 12 oraz wskazano jako rachunek bieżący do spłaty kredytu rachunek prowadzony w walucie CHF. Na jego mocy Kredytobiorcy mieli możliwość dokonania spłat kredytu bezpośrednio w walucie kredytu CHF. Aneksem tym dodano także pkt 8.11 w Części II Umowy w brzmieniu: „Kursy wymiany walut w Tabeli Kursów ustalane są przez Bank w każdy dzień roboczy w oparciu o średni kurs z rynku walutowego (F.) ustalany najpóźniej do godziny 9.30 czasu obowiązującego w Polsce ((...)). Kurs kupna ustalany jest w oparciu o wzór: kurs kupna = 2 * kurs bazowy/(2 + spread walutowy wyrażony w procentach), a kurs sprzedaży w oparciu o wzór: kurs sprzedaży = kurs bazowy + (spread walutowy wyrażony w procentach * kurs kupna)/2. Wartość spreadu walutowego może ona ulec zmianie w drodze jednostronnego oświadczenia Banku na zasadach określonych w punkcie 9. Spread walutowy wyrażony w procentach jest równy stosunkowi spreadu walutowego wyrażonego kwotowo stanowiącego różnicę pomiędzy kursem sprzedaży a kursem kupna waluty obcej określonych w Tabeli Kursów („Spread Walutowy”) do kursu kupna.” (aneks k. 554-556).

Wypłata kredytu w kwocie 1 445 277,44 złotych nastąpiła w transzach (okoliczność bezsporna oraz zaświadczenie k. 158-158v, zlecenie wypłaty kredytu k. 558-562, potwierdzenie złożenia dyspozycji przelewu i potwierdzenie realizacji przelewu k. 535 – 542, k. 544 - 545). Zarówno spłaty dokonywane przez kredytobiorców, jak i saldo kredytu, było

przeliczone na franka szwajcarskiego w oparciu o kursy określone dowolnie przez bank. Kursy walut ustalane przez bank opierane były o informacje o kursach pochodzące z serwisów B. lub R. i korygowane przez spready określone dowolnie przez władze bank. Następnie A. K. i E. K. spłacali regularnie raty kredytu zgodnie z harmonogramem kredytowym przedstawianym przez bank i w okresie od dnia od dnia zawarcia umowy nr (...) do dnia 04 lutego 2021 roku zapłacili Bankowi kwotę 575 086, 38 zł oraz 470 535,13 CHF tytułem uiszczonych rat kapitałowo-odsetkowych (zaświadczenie – zestawienie spłat kredytu k. 158-164v, wyciąg z rachunku , k. 481- 533).

Umowa (...)(umowa (...))

W dniu 02 marca 2011 roku A. K. i E. K. złożyli wniosek o kredyt hipoteczny mieszkaniowy (...) w kwocie 2 644 000,80 złotych. Wskazano, iż walutą kredytu ma być EURO, wypłata ma nastąpić jednorazowo, oprocentowanie kredytu ma być zmienne, a raty równe.

Załącznikiem do wniosku było oświadczenie podpisane przez kredytobiorców w treści którego wskazano, iż po zapoznaniu się z przedstawionymi przez bank warunkami udzielania kredytu mieszkaniowego zarówno w złotych, jak i w walucie EUR, CHF i USD oraz symulacjami wysokości płaconych rat zarówno w walucie obcej, jak i w PLN, jak i symulacjami kwot i kosztów kredytu wg aktualnych kursów walut stosowanych przez bank oraz kosztów w przypadku niekorzystnej zmiany kursów i spreadu walutowego kredytobiorca oświadczał, że jest świadomy ryzyka kursowego związanego z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej mogącego mieć wpływ na wysokość raty kredytu oraz wpływu spreadu walutowego na wielkość zobowiązania i poziomu obciążenia jego spłatą i pomimo tego zdecydował się na zaciągnięcie kredytu (wniosek kredytowy wraz z załącznikiem 573-580).

W efekcie pozytywnej decyzji kredytowej, w dniu 20 marca 2011 roku ww. strony zawarły umowę kredytu mieszkaniowego nr (...). Na podstawie umowy, pozwany zobowiązał się do udzielenia kredytu w kwocie 683 260 EURO. Celem kredytu było nabycie od dewelopera lokalu mieszkalnego wraz z miejscem parkingowym położonego w W. przy ulicy (...). Oprocentowanie kredytu miało być zmienne i w dniu sporządzania Umowy wynosić 5, 79700% w stosunku rocznym. Stopa zmiennego oprocentowania stanowić miała przy tym sumę stawki EURIBOR 3M ustalonej na dzień sporządzenia umowy w wysokości 1,19700% i marży podstawowej banku. Marża banku zawarta w oprocentowaniu kredytu w dniu jego udzielenia miała wynosić 3, 40 pp. Zabezpieczeniem kredytu miała być hipoteka kaucyjna ustanowiona na rzecz banku na kredytowanym lokalu, poddanie się przez Kredytobiorcę egzekucji roszczeń wynikających z umowy kredytu, pełnomocnictwo do rachunku bieżącego, pełnomocnictwo do innego rachunku niż rachunek bieżący, cesja praw z polisy nieruchomości obciążonej hipoteką, przelew wierzytelności kredytobiorcy w stosunku do dewelopera oraz ubezpieczenie brakującego minimalnego wkładu własnego.

Zgodnie z pkt 28 umowy, wypłata kredytu miała nastąpić w transzach, w tym na rachunek depozytu pieniężnego. Ostateczny termin wypłaty kredytu przypadał na dzień 30 lipca 2011 roku. Okres kredytowania określono od daty zawarcia umowy do dnia 04 kwietnia 2040 roku.

Kredyt miał być spłacany poprzez obciążanie rachunku bieżącego kredytobiorcy równoważnością kwoty rat i innych należności banku po ich przeliczeniu, o ile rachunek ten prowadzony był w złotych, według kursu sprzedaży waluty obcej obowiązującego w banku w Tabeli Kursów na dwa dni robocze przed datą wymagalności każdej należności banku. Kredytobiorca mógł też dokonywać spłaty kredytu w walucie kredytu bez zgody banku z tym zastrzeżeniem, że spłata taka mogła nastąpić wyłącznie w formie bezgotówkowej (rozdział 2.3 umowy – sposób spłaty).

Kwota kredytu miała być wypłacona w złotych lub w walucie obcej, przy czym w przypadku kredytu wypłaconego w walucie innej niż złoty, wypłata kredytu miała być realizowana po przeliczeniu kredytu lub kwoty transz kredytu, w przypadku kredytów wypłacanych w transzach, na walutę w której jest realizowany cel kredytu. Bank dokonywał przewalutowania wg. Obowiązującego w Banku na podstawie Tabeli Kursów kupna waluty Kredytu z dnia wypłaty kredytu lub danej transzy (pkt 3.1.8 Regulaminu produktowego k. 116-125v, k. 648-655).

W rozdziale 6 umowy „Oświadczenia związane z ryzykiem kursowym oraz ryzykiem zmiennej stopy procentowej” kredytobiorca oświadczył, że jest świadomy dodatkowego ryzyka, jakie ponosi w związku z zaciągnięciem

zobowiązania w walucie obcej, co oznacza, że w przypadku niekorzystnej zmiany kursu waluty kredytu, zarówno kwota w złotych stanowiąca równowartość kwoty kredytu w walucie kredytu, jak i kwota w złotych stanowiąca równowartość raty w walucie, w jakiej został udzielony kredyt, ulegnie zmianie. Kredytobiorca oświadczył również, że jest świadomy ryzyka związanego ze zmiennym oprocentowaniem, co oznacza, iż w razie niekorzystnej zmiany stopy referencyjnej lub bazowej, kwota oprocentowania kredytu ulegnie zwiększeniu (pkt 6.1 oraz 6.2 umowy).

W punkcie 6.3 umowa określała regułę, w oparciu o którą ustalany jest kurs wymiany walut w Tabeli Kursów. Zgodnie z nim, kursy ustalane są przez bank w każdy dzień roboczy w oparciu o średni kurs z rynku walutowego F. ustalany najpóźniej do godziny 9:30 czasu obowiązującego w Polsce (kurs bazowy). Kurs kupna ustalany jest w oparciu o wzór: $\text{kurs kupna} = 2 * \text{kurs bazowy} / 2 + \text{spread walutowy}$ wyrażony w procentach, a kurs sprzedaży w oparciu o wzór: $\text{kurs sprzedaży} = \text{kurs bazowy} + (\text{spread walutowy wyrażony w procentach} * \text{kurs kupna}) / 2$. Spread walutowy wyrażony w procentach, to zaś stosunek spreadu walutowego (stanowiącego różnicę między kursem sprzedaży a kursem kupna waluty obcej określanych w tabeli kursów) do kursu kupna i jego wartość może ulec zmianie w drodze jednostronnego oświadczenia banku na zasadach określonych w umowie. Wartość spreadu walutowego wyrażonego w procentach na dzień zawarcia umowy w odniesieniu do waluty EUR wynosiła 7,25%. Bank posiada uprawnienie do zmiany spreadu walutowego wyrażonego w procentach na podstawie przesłanek określonych w punkcie 4.7 regulaminu produktowego o wartość wyrażonej w punktach procentowych zmiany określonych w tym postanowieniu podstaw (umowa kredytu k. 103-112, k.589-598).

W dniu 28 marca 2011 roku A. K. i E. K. złożyli wniosek o zawarcie umowy depozytu pieniężnego (wniosek k. 661). **W dniu 29 marca 2011 roku** ww. strony zawarły umowę Depozytu Pieniężnego. Zgodnie z tą umową został ustanowiony depozyt pieniężny który zabezpieczać miał wszystkie chociażby przyszłe i niewymagalne wierzytelności Banku wynikające z umowy kredytu mieszkaniowego, w tym także wierzytelności Banku wynikające z zakończenia tego stosunku w jakikolwiek sposób, roszczenia wynikające z nieważności umowy kredytu, jej bezskuteczności albo innej wadliwości (umowa depozytu pieniężnego k. 126-129).

Wyplata kredytu nastąpiła w 3 transzach w łącznej wysokości 2 614 401, 36 złotych (okoliczność bezsporna; zaświadczenie k. 166-166v, dyspozycja wypłaty kredytu k. 721-722, k. 723-724). Następnie A. K. i E. K. spłacali regularnie raty kredytu zgodnie z harmonogramem kredytowym przedstawianym przez bank. W okresie od dnia zawarcia umowy nr (...) do dnia 04 lutego 2021 roku zapłacili Bankowi kwotę 27 698,56 złotych oraz 372 629, 42 EURO (zaświadczenie k. 166-171).

Pismem z dnia 28 maja 2021 roku, przesłanym przesyłką poleconą, kredytobiorcy wezwali Bank do zapłaty w terminie 7 dni od otrzymania wezwania: I. kwoty 575 086, 38 zł oraz 470 535, 13 CHF uiszczonej tytułem spłaty rat kredytu od dnia zawarcia umowy (...) do dnia 4 lutego 2021 roku w wykonaniu nieważnej umowy nr (...); II. Na wypadek nieuwzględnienia zadania z pkt. I – kwoty 625 411, 55 zł jako zapłaconej ponad należne Bankowi raty z uwagi na zastosowanie w umowie nr (...) nieuczciwych postanowień umownych ; III. Kwoty 27 698, 56 zł i 372 629, 42 EUR uiszczonej od dnia zawarcia umowy (...) do dnia 4 lutego 2021 roku w wykonaniu nieważnej umowy nr (...); IV. Kwoty 229 718, 42 zł zapłaconej ponad należne Bankowi raty z uwagi na zastosowanie w umowie nr (...) nieuczciwych postanowień umownych (przedsądowe wezwanie do zapłaty k.140-141v,k. 836-839, potwierdzenia nadania przesyłki poleconej k. 50). Bank odebrał korespondencję w dniu 04 czerwca 2021 roku (potwierdzenie odbioru k. 151).

W odpowiedzi na powyższe wezwanie do zapłaty Bank pismem z dnia 23 czerwca 2021 roku Bank wskazał, iż załączone do pisma pełnomocnictwo nie upoważnia go do udzielenia odpowiedzi przez Bank bezpośrednio pełnomocnikowi (pisma Banku k. 833-834).

Zarówno w chwili zawierania umowy (...) i umowy (...) oraz w czasie dokonywania powyższych spłat, jak i w dacie zamknięcia rozprawy w niniejszej sprawie, kredytobiorcy byli małżeństwem, nie zawierali umów majątkowych małżeńskich, a kredyt spłacali ze środków z majątku wspólnego (zeznania A. K. k. 1198 v-1198, k. 1195-1195 v, zeznania E. K. k. 1195 v-1196).

W okresie podpisania umowy kredytu 1 E. K. nie wykonywała pracy zawodowej, a w okresie podpisania umowy (...) był zatrudniona na podstawie umowy o pracę na stanowisku (...) na (...). Z kolei A. K. w okresie podpisania umowy kredytu 1 prowadził działalność gospodarczą – (...), a w okresie podpisania umowy kredytu 2 współpracował z(...)

Środki pieniężne pochodzące z powyższych kredytów zostały w całości przeznaczone na nabycie lokali mieszkalnych, w celu zaspokojenia własnych celów mieszkaniowych. Lokal mieszkalny nabyty ze środków z kredytu z umowy (...), był zamieszkiwany przez Kredytobiorców przez 4 lata. Od 2014 roku lokalu jest wynajmowany. Kredytobiorcy do chwili obecnej zamieszkują w lokalu mieszkalnym nabytym ze środków z kredytu z umowy (...).

W marcu 2010 roku w lokalu mieszkalnym nabytym ze środków z kredytu z umowy (...) pod adresem ul. (...) (...) (...) W. została zarejestrowana: (...) Sp. Kom. Nr KRS (...), której współnikami są Kredytobiorcy (zeznania A. K. k. 1198 v-1198, k. 1195-1195 v, zeznania E. K. k. 1195 v-1196, wniosek kredytowy wraz z załącznikiem k. 430-433, wniosek kredytowy wraz z załącznikiem 573-580, wydruk CEiDG k. 445-447).

(...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. jest następcą prawnym (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W., z którym kredytobiorcy zawarli powyższe umowy (okoliczności bezsporne).

* * * * *

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody złożone do akt przez strony. W odniesieniu do części dokumentów strony nie zakwestionowały rzetelności ich sporządzenia ani nie żądały złożenia przez stronę przeciwną ich oryginałów (zgodnie z art. 129 kpc). Podobnie i Sąd badając te dokumenty z urzędu, nie dopatrywał się w nich niczego, co uzasadniałoby powzięcie jakichkolwiek wątpliwości co do ich wiarygodności i mocy dowodowej, dlatego stanowiły podstawę dla poczynionych w sprawie ustaleń. W ocenie Sądu dowody te, w zakresie, w jakim stanowiły podstawę poczynionych w niniejszej sprawie ustaleń faktycznych, tworzą razem zasadniczo spójny i nie budzący wątpliwości w świetle wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a przez to zasługujący na wiarę materiał dowodowy.

Warto także podkreślić, iż w postępowaniu cywilnym niepoświadczony kserokopie dokumentów mają moc dowodową (takie stanowisko zajął w analogicznej sprawie Sąd Okręgowy w Warszawie w wyroku z 4 września 2020 roku, sygn. akt XXVII Ca 1537/19). Odmienne podejście byłoby współcześnie wręcz anachroniczne i raziłoby nieuzasadnionym formalizmem, który często prowadzi do nieprawidłowych i wręcz niesprawiedliwych rozstrzygnięć. Sądy muszą uwzględniać postępujący rozwój technologiczny i by prawidłowo sprawować swoją funkcję - powinny uwzględniać w postępowaniach także nowe środki dowodowe.

Kserokopia dokumentu (której nie nadano cech odpisu) wprawdzie nie jest dokumentem w rozumieniu art. 243¹ kpc, ale wbrew poprzednio wyrażanym poglądom - od dnia 8 września 2016 roku jest wprost innym środkiem dowodowym z art. 308 kpc, będącym dowodem pośrednim co do istnienia dokumentu o określonej treści (podobnie, jak np. fotografia dokumentu), przeprowadzanym w procesie w oparciu o przepisy o dowodzie z dokumentów (art. 308 kpc in fine). Taka kserokopia jest zapisem obrazu dokumentu. Co więcej, taka niepoświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia dokumentu jest w pełni dopuszczalnym dowodem dla czynienia ustaleń, co do istnienia i treści samego dokumentu w sytuacjach, gdy z obiektywnych przyczyn faktycznych lub prawnych strona posługująca się tym środkiem dowodowym nie może definitywnie przedstawić czy to samego oryginału dokumentu, czy jego wiarygodnego odpisu (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 4 listopada 2020 roku, I ACa 587/19, LEX nr 3101585).

Przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd oparł się także na zeznaniach powodów, które w pełni korelowały z dowodami w postaci dokumentów związanych z zawarciem i realizacją przedmiotowej umowy. Zrelacjonowali oni przebieg czynności związanych z zawarciem ww. umowy kredytu. Wynika z nich jednoznacznie, iż nie negocjowali oni postanowień umowy i pozostawali w przekonaniu, że bank oferuje im bezpieczny produkt finansowy. Zeznania powodów dotyczące w szczególności okoliczności związanych z zawarciem umowy o kredyt, były logiczne i spójne, a w konsekwencji nie budziły wątpliwości. Dlatego Sąd uznał je za wiarygodne w całości (zeznania A. K. k. 1198 v-1198, k. 1195-1195 v, zeznania E. K. k. 1195 v-1196).

Na kształt ustalonego przez Sąd stanu faktycznego nie wpłynął dowód z przesłuchania w charakterze świadka A. R.. Wskazał on, iż pamięta powodów oraz to, że prowadził proces kredytowania od momentu zakładania rachunku do zawarcia umowy. Podał, iż był zatrudniony od 2006 do 2015 roku na stanowisku związanym z obsługą zamożnych klientów. Wskazać należy, iż świadek A. R. w swoich zeznaniach co prawda zrelacjonował częściowo przebieg zdarzeń związanych z zawarciem Umowy kredytu z powodami, jednak ostatecznie nie wniosły one nic istotnego do ustalenia stanu faktycznego w sprawie. W swoich zeznaniach świadek opisał również ogólnie stosowaną w pozwanym banku procedurę, dotyczącą udzielania informacji osobom ubiegającym się o kredyty hipoteczne powiązane z walutą obcą, w tym odnosił się do swojej praktyki i doświadczeń z innymi klientami banku. Wskazał na procedury obowiązujące w banku przy udzielaniu kredytów hipotecznych oraz warunków kredytowania, okoliczności związane z przedstawianiem oferty banku, przyjmowaniem wniosku kredytowego i w końcu zawarciem umowy kredytu, w tym w zakresie informacji na temat ryzyka kursowego przekazanych powodom. Podkreślił, iż nie jest związany z bankiem od 7-8 lat i nie pamięta jak tłumaczył klientom specyfikę kredytu powiązanego z walutą obcą. Wskazał, że klienci mogli negocjować lepszy kurs przy uruchamianiu kredytu, ale nie ma wiedzy czy taka sytuacja miała miejsce w przypadku powodów. Świadek podał, że nie wie dokładnie jak wyglądały rozmowy z powodami na temat ryzyka, nie potrafił wskazać nie w jaki sposób zobrazowano im to ryzyko. Zatem mimo, iż jego podpis widnieje na umowie kredytu oraz wskazywał iż kojarzył powodów - jego zeznania miały raczej charakter teoretyczny i dotyczyły przede wszystkim procedur obowiązujących w banku przy udzielaniu kredytów hipotecznych oraz warunków kredytowania (zeznania A. R. k. 1185 v-1186).

Niczego istotnego nie wniosły do sprawy zeznania świadka M. R. - pracownika Banku od 2006 roku. Podkreśliła, że nie pamięta powodów ani szczegółów związanych z zawieraniem umowy kredytu, ani nie kojarzy w ogóle czynności związanych z zawarciem przez nich umowy. Podała, iż w 2007 roku mogła być doradcą, opiekunem klienta jednakże dodała, że nie jest pewna i nie pamięta dokładnie. Wskazała, iż w 2011 roku była menedżerem. Do jej obowiązków należała obsługa klientów, otwieranie rachunków bankowych i bez względu na walutę przyjmowała wnioski od klientów, które przekazywała do centrali. Jej zeznania dotyczyły przede wszystkim procedur obowiązujących w banku przy udzielaniu kredytów hipotecznych oraz warunków kredytowania. Świadek ten nie pamiętała jednak powodów i nie miał wiedzy na temat procesu zawierania przez nich ww. umowy kredytowej. Mimo, iż jej podpis widnieje na umowie kredytowej zawartej między powodami a pozwanym, wskazywała, iż nie ma wiedzy jakie informacje zostały przekazane powodom. Podała, iż nie wie czy powodowie negocjowali umowę. Zaznaczyła, że ma także wiedzy czy z powodami szerzej omawiano kwestie ryzyka kursowego oraz że nie pamięta jak tłumaczyła klientom zasady wypłaty kredytu. Nie pamiętała szczegółowego zakresu obowiązków, ani dokładnej procedury, nie był w stanie odtworzyć tego procesu. Zatem jej zeznania miały raczej charakter teoretyczny i dotyczyły ogólnie procedur obowiązujących w banku. Świadek nie był więc w stanie wskazać tego, jak wyglądał w rzeczywistości proces zawarcia umowy z powodami (zeznania M. R. k. 1186-1187). Przy dokonywaniu oceny abuzywności postanowień umowy zawartej przez bank z konsumentem, jak również oceny ważności tego stosunku prawnego, bez znaczenia pozostaje praktyka bankowa i obowiązujące u pozwanego procedury - a to właśnie do ich przedstawienia sprowadziły się zeznania ww. świadków. Zatem pomimo okoliczności, iż ww. świadkowie brali udział w procesie kredytowania należało uznać, że przedstawione przez nich fakty nie dotyczyły okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 kpc, Sąd pominął wnioski stron o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego. Było to konsekwencją uznania, iż okoliczności, których stwierdzenia miał służyć ten wniosek dowodowy, są nieistotne dla wyniku postępowania. Na kanwie niniejszej sprawy zasadniczy spór pomiędzy stronami dotyczył bowiem wyłącznie kwestii materialnoprawnych i koncentrował się na ocenie postanowień umownych stosowanych przez pozwanego, na podstawie których ten zatrzymał dochodzoną pozwem kwotę, przez pryzmat ich zgodności z przepisami prawa chroniącymi konsumentów, a zakazujących m. in. stosowania klauzul abuzywnych we wzorcach umownych przez przedsiębiorców, tj. art. 385¹ § 1 kc – art. 385³ kc.

Pamiętać przy tym trzeba, że oceniając ważność czynności prawnej, nie można przypisywać dominującego znaczenia ani okolicznościom poprzedzającym zawarcie umowy, ani sposobowi jej wykonania (vide: uchwała Sądu Najwyższego z 12 października 2001 roku, III CZP 55/01, Lex nr 49101). W konsekwencji nie miała znaczenia podnoszona przez

pozwanego kwestia, że kurs stosowany przez bank przy przeliczeniach do wyliczania kolejnych rat w okresie objętym sporem, był w jakiś sposób powiązany z kursem rynkowym. Ponadto opinia biegłego nie może być źródłem materiału faktycznego sprawy, albowiem rolą biegłego nie jest dokonywanie samodzielnych ustaleń faktycznych istotnych dla zastosowania określonej normy prawnej, gdyż to strony winny wykazywać fakty, z których wywodzą skutki prawne, zaś zadaniem biegłego jest jedynie naświetlenie wyjaśnianych okoliczności z punktu widzenia wiadomości specjalnych, przy uwzględnieniu zebranego w toku procesu i udostępnionego mu materiału sprawy (postanowienie k. 1218-1218v).

Sąd w trybie art. 228 § 2 kpc zwrócił uwagę stronom na znane sobie z urzędu okoliczności dotyczące negatywnych skutków zawierania umów powiązanych z kursem CHF dla konsumentów, dotyczące kształtowania się kursu franka szwajcarskiego do złotego polskiego w okresie od początku lat 90-tych XX wieku do chwili obecnej oraz dotyczące tworzenia oraz wysokości wskaźników WIBOR i LIBOR (postanowienie k. 1218 -1218v).

Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 5 kpc pominął dowody z zeznań świadków A. P. i K. P. oraz postanowił przesłać pełnomocnikom stronom zanonimizowane protokoły zeznań ww. świadków.

Wskazać należy, iż irrelevantne w niniejszej sprawie były ustalenia dotyczące oferty kredytowej dla konsumentów istniejącej w pozwanym banku oraz jedynie ogólnej procedury stosowanej przez jego pracowników w zakresie udzielania informacji o kredytach hipotecznych w momencie zawierania przedmiotowej umowy. Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie miało także znaczenia, czy bank posiadał jakieś wewnętrzne regulacje dotyczące sposobu ustalania kursów waluty w Tabeli kursowej, skoro poza sporem było, iż w dacie zawarcia umowy w jej treści ustalenia takie nie zostały zawarte, a więc brak było w tym zakresie ustaleń wiążących strony umowy. W niniejszej sprawie istotna była treść łączącej strony umowy, a nie mechanizmy finansowe dotyczące udzielonego kredytu, stosowane przez pozwany bank. Sąd miał także na uwadze, iż świadkowie nie brali udziału w zawieraniu przedmiotowej umowy z powodami, a więc ich zeznania dotyczyć mogłyby jedynie opisanie ogólnie przyjętej przez bank procedury zawierania umów kredytu hipotecznego, zaś ustalenia te nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Z punktu widzenia bowiem oceny umowy banku z konsumentem, nie ma znaczenia dla sprawy praktyka bankowa i obowiązujące u pozwanego procedury związane z procesem zawierania umów kredytowych. Czyniąc bowiem incydentalną kontrolę konkretnej umowy zawartej przez konsumenta, konieczne jest zbadanie towarzyszących jej okoliczności, nie zaś generalny sposób funkcjonowania pozwanego.

Żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy nie miały natomiast załączone do akt publikacje czy opinie prawne. Nie stanowią one bowiem dowodu w postępowaniu cywilnym, nie są w żaden sposób wiążące dla Sądu i stanowią jedynie subiektywną ocenę autora co do rozumienia czy też stosowania określonych instytucji prawnych.

W ocenie Sądu, dokonanie ustaleń stanu faktycznego możliwe było na podstawie pozostałych dowodów zebranych w niniejszej sprawie – w szczególności przedstawionych przez strony dokumentów oraz zeznania powodów. Czyniąc ustalenia faktyczne, Sąd uwzględnił także zgodne twierdzenia stronom w trybie art. 229 kpc oraz twierdzenia strony, którym przeciwnik nie przeczył w trybie art. 230 kpc.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Częściowe oddalenie powództwa głównego

W niniejszej sprawie okolicznością bezsporną między stronami był fakt zawarcia: w dniu 06 marca 2007 roku umowa kredytu nr (...) \ (...) (**umowa (...)**) oraz w dniu 20 marca 2011 roku umowa (...) (**umowa (...)**), jak również fakt wypłacenia przez pozwanego powodowi kredytu w kwocie 1 445 277, 44 złotych (**z tytułu umowy (...)**) oraz kwoty 2 614 401, 36 złotych (**z tytułu umowy (...)**). Istota sporu sprowadzała się natomiast do ustalenia, czy obie ww. umowy są nieważne, a tym samym czy zachodzą przesłanki zasądzenia na rzecz powodów kwot: 602 784,94 złotych i 470 535,13 CHF oraz 372 629,42 EURO uiszczonej przez nich na rzecz pozwanego w toku realizacji ww. umowy (...) i umowy (...).

Powództwo zasługuje na częściowe uwzględnienie, gdyż umowa kredytu nr (...) \ (...) zawarta pomiędzy powodami a (...) Bank (...) spółką akcyjną z siedzibą w W. w dniu 06 marca 2007 roku **(umowa (...)) - jest nieważna z uwagi na to, że zawiera ona szereg postanowień abuzywnych, które nie mogą być zastąpione jakimkolwiek innymi regulacjami prawnymi, co skutkuje nieważnością ww. umowy.**

Natomiast powództwo w zakresie ustalenia, że umowa kredytu nr (...) **(umowa (...))** zawarta w dniu 20 marca 2011 roku pomiędzy powodami a (...) Bank (...) spółką akcyjną z siedzibą w W. jest nieważna oraz zasądzenia od pozwanego (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. kwot uiszczonych w wykonaniu tej umowy - **nie jest zasadne i nie zasługuje na uwzględnienie**. W ocenie Sądu wady prawne zawarte w umowie kredytu nr (...) **(umowa (...))** zawartej w dniu 20 marca 2011 roku podpisanej przez powodów z (...) Bank (...) spółką akcyjną z siedzibą w W. (którego następcą prawnym jest pozwany) nie są aż tak istotne, że mogłyby skutkować jej nieważnością, czyli najdalej idącą „sankcją” cywilnoprawną.

Uwzględnienie powództwa względem tej umowy stałoby w ocenie Sądu w sprzeczności z art. 385¹ § 2 kc oraz art. 6 ust. 1 in fine dyrektywy nr 93/13, gdyż brak wskazania w umowie kursu wypłaty kredytu nie powoduje nieważności umowy – w końcu powodom wypłacono kredyt, za który nabyli oni nieruchomości która była przedmiotem ich zainteresowania. Skoro powodom nie wypłacono kredytu w walucie euro, to ewentualnie przysługuje mu roszczenie o nienależyte wykonanie ww. umowy na podstawie art. 471 kc – nie jest to natomiast z pewnością podstawa nieważności ww. umowy kredytowej.

W drugiej kolejności za koniecznością oddalenia powództwa przemawiał fakt, że konsekwencją abuzywności postanowień ww. umowy kredytu dotyczących wypłaty kredytu jego ewentualne przeliczenie powinno nastąpić według kursu euro który jest możliwy do ustalenia na podstawie dowodów dołączonych do akt sprawy, tj. umowy kredytowej i wniosku kredytowego.

Dodatkowo w ocenie Sądu postępowanie dowodowe nie wykazało, że wskutek umowy doszło do rażącego naruszenia interesów powodów. Na tę kluczową okoliczność nie przedstawiono żadnych dowodów – nawet powodowie w toku swoich zeznań nie byli w stanie wskazać, jakiego rodzaju straty mieli ponieść w związku z umową, a tym bardziej żeby naruszenie jego interesów miało charakter „rażące” w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc.

Ponadto nie sposób podzielić argumentacji strony powodowej, że nawet brak należytego powiadomienia o ryzyku kursowym mógłby skutkować nieważnością ww. umowy. Zarówno w dacie zawierania umowy z powodami, jak i obecnie, dopuszczalne jest zawieranie umów kredytów walutowych, które są nierozzerwalnie związane z ryzykiem kursowym dla klienta. Nawet nienależyte powiadomienie o tym ryzyku nie stanowi samoistnie przesłanki skutkującej nieważnością takiej umowy kredytowej. Powyższe argumenty i okoliczności zostaną szerzej omówione w dalszej części uzasadnienia.

W tym miejscu należy zaakcentować, iż w uzasadnieniu wyroku nie ma potrzeby i czy obowiązku wyrażania szczegółowego stanowiska do wszystkich poglądów prezentowanych przez strony, o ile nie miały one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 października 1998 roku, II UKN 282/98, Legalis nr 44600). Celem uzasadnienia wyroku nie jest bowiem ocena stanowisk stron, ale wyjaśnienie motywów rozstrzygnięcia. Dopuszczalne jest rozprawienie się z poszczególnymi zarzutami niejako en bloc, poprzez zaprezentowanie odmiennego zapatrywania w kwestii faktów lub prawa nie pozostawiające przestrzeni dla racjonalnej obrony pozostałych zarzutów, które – przy uwzględnieniu koncepcji sądu – stają się wówczas bezprzedmiotowe (uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 grudnia 2017 roku, VI ACa 1651/15, Legalis nr 1733044). Służyć to będzie także czytelności uzasadnienia i wyводу Sądu.

Nie ulega wątpliwości, iż istotą wszystkich umów - w tym także umów kredytowych, jest oparcie ich na zgodnej woli stron co do treści, a więc charakter konsensualny. Przez zgodny zamiar stron należy rozumieć uzgodnione elementy faktyczne i prawne kształtujące istotne postanowienia umowy. Umowa kredytu jest czynnością konsensualną, dwustronnie zobowiązującą i odpłatną. Tworzy ona między stronami zobowiązanie o charakterze ciągłym (vide: wyrok

Sądu Najwyższego z 7 marca 2014 roku, IV CSK 440/13, LEX 1444460; podobnie: H. Ciepła: Dochodzenie roszczeń z umów kredytów frankowych, Warszawa 2021, str. 14).

Definicję kredytu zawiera art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe (tj. Dz. U. z 2022 roku, poz. 2324 ze zm.), zgodnie z którym przez umowę kredytu bankowego bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W myśl art. 69 ust. 2 Prawa bankowego, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: 1) strony umowy, 2) kwotę i walutę kredytu, 3) cel, na który kredyt został udzielony, 4) zasady i termin spłaty kredytu, 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy. Wskazać też należy, że w przypadku zawarcia umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu, **powinna ściśle określać umowa kredytu**. Oznacza to, że kredytobiorca już na etapie umowy kredytowej powinien być odpowiednio poinformowany przez bank o istotnych dla niego zasadach związanych ze spłatą kredytu.

W efekcie należy stwierdzić, że ***samo wprowadzenie do umowy kredytu bankowego postanowień dotyczących indeksacji kredytu mieści się, co do zasady, w granicach swobody umów i nie stanowi naruszenia przepisów ustawy. Mieściło się także w tych granicach także w dacie zawarcia ww. umowy***. W art. 69 ust. 2 Prawa bankowego wskazano, jakie niezbędne (obligatoryjne) postanowienia powinny być ujawnione w umowie kredytu bankowego. Natomiast umowa kredytu denominowanego mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14, OSNC 2016/11/134; wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18, LEX 2771344).

Należy przyjąć, że kredyt denominowany to kredyt, w którym zobowiązanie wyrażone jest w umowie w walucie obcej, wypłata kredytu następuje w walucie polskiej, harmonogram spłaty kredytu wyrażony jest w walucie obcej, a spłata następuje w walucie polskiej. W takim kredycie waluta obca nie jest jedynie miernikiem waloryzacji, lecz wyraża wartość zobowiązania pieniężnego (podobnie: H. Ciepła: Dochodzenie roszczeń z umów kredytów frankowych, Warszawa 2021, str. 17). Taki charakter miała umowa (...) zawarta przez strony w niniejszej sprawie.

Zagadnienie interesu prawnego powodów w zakresie ustalenie nieważności umowy kredytu nr (...) \ (...) (umowa (...))

Oceniając zawarte w pozwie żądanie ustalenia nieważności umowy kredytu, Sąd zobligowany był w pierwszej kolejności zbadać, czy strona powodowa posiada w ogóle **interes prawny** w jego sformułowaniu. Zgodnie z treścią art. 189 kpc powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Interes prawny w rozumieniu powyższego przepisu stanowi materialnoprawną przesłankę powództwa o ustalenie i podlega badaniu w ramach merytorycznego rozpatrywania sprawy. Jego istnienie warunkuje zatem przyznanie ochrony prawu podmiotowemu, a brak prowadzi do oddalenia powództwa jako bezzasadnego.

Interes prawny to interes odnoszący się do szeroko rozumianych praw oraz stosunków prawnych i w obecnym stanie prawnym występuje nie tylko wtedy, gdy bezpośrednio zagrożona jest sytuacja prawna powoda, ale i wówczas, gdy w związku z zachowaniem pozwanego uzasadnione jest ustalenie stosunku prawnego lub prawa w celu usunięcia niepewności co do tego prawa lub stosunku prawnego z przyczyn faktycznych lub prawnych (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 11 września 2020 roku, VII AGa 815/19, Legalis 2530826). W ocenie Sądu usunięcie wszelkich niepewności związanych w niniejszej sprawie z wykonywaniem przez powodów świadczenia na

rzecz pozwanego banku (wysokości rat, sposobu rozliczenia kredytu) jest możliwe jedynie za pomocą powództwa o ustalenie. Dopóki strony wiąże umowa kredytowa, powodowie nie mogą domagać się przeliczenia kredytu na złotówki czy rozliczenia umowy. Jedynie ustalenie czy zaskarżona umowa jest nieważna, bądź określone postanowienia umowne nie wiążą stron, pozwoli na zaktualizowanie żądań. Interes prawny powodów w wytoczeniu takiego powództwa jest więc niewątpliwy, albowiem uzyskanie orzeczenia stwierdzającego nieważność umowy i niwelującego jej skutki ex tunc, ma istotny charakter w związku ze spłacaniem przez nich kredytu (podobnie uznał Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 13 stycznia 2021 roku, I ACa 973/20, Legalis nr 2563124).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że powodowie mają niewątpliwie interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie, gdyż z tego stosunku wynikają jeszcze inne dalej idące skutki. Powodowie zgłaszali wątpliwości rzutujące na możliwość wykonania umowy. Wskazują na nieważność, wynikającą z niedozwolonego charakteru denominacji. Ponadto jeżeli powodowie złożąliby wyłącznie pozew o zapłatę na ich rzecz wpłaconych nienależnie na rzecz pozwanego kwot (w wykonaniu nieważnej umowy) lub też jeśli powodowie zażądaliby w pozwie jedynie zwrotu nadpłaconych rat kapitałowo - odsetkowych w sytuacji uznania, że niektóre postanowienia umowy są nieważne, to kwestia ważności umowy stanowiłaby przedmiot rozważań Sądu w uzasadnieniu wyroku, a nie byłaby objęta sentencją wyroku. Wówczas powstałaby wątpliwość co do dalszych zasad i formy spłaty rat kredytu w przyszłości, z uwagi na długoterminowy charakter umowy.

Tymczasem wynikająca z art. 365 § 1 kpc moc wiążąca prawomocnego orzeczenia nie reguluje wprost przedmiotowych granic związania orzeczeniem, co wywołuje wątpliwości co do zakresu tego związania. Sentencją wyroku objęte jest rozstrzygnięcie o żądaniach stron (art. 325 kpc), którego faktyczne i prawne podstawy zawiera uzasadnienie (art. 328 § 2 kpc). Z mocy wiążącej wyroku korzysta jedynie rozstrzygnięcie zawarte w sentencji - nie rozciąga się ona na kwestie pozostające poza sentencją, w tym ustalenia i oceny dotyczące stosunku prawnego stanowiącego podstawę żądania, o którym orzeczono. Wynikająca z art. 365 § 1 kpc moc wiążąca wyroku dotyczy związania sentencją, a nie uzasadnieniem wyroku innego sądu, czyli przesłankami faktycznymi i prawnymi przyjętymi za jego podstawę, gdyż zakresem prawomocności materialnej jest objęty tylko ostateczny wynik rozstrzygnięcia, a nie jego przesłanki (tak wskazał Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z 13 stycznia 2000 roku, II CKN 655/98, LEX nr 51062, w wyroku z 23 maja 2002 roku, IV CKN 1073/00, LEX nr 55501 oraz w wyroku z 11 lutego 2021 roku, II USKP 20/21, LEX nr 3119575).

Dodatkowo należy wskazać, iż za posiadaniem interesu prawnego w ustaleniu nieważności ww. umowy przemawiał także fakt, iż jej zabezpieczeniem jest hipoteka ustanowiona na ww. nieruchomości. Stosownie do art. 94 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece (tj. Dz. U. z 2023 roku, poz. ze 146 zm.) wygaśnięcie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką pociąga za sobą wygaśnięcie hipoteki. Zatem dopiero stwierdzeniu w sentencji wyroku, że umowa kredytu jest nieważna, może stanowić potwierdzenie wygaśnięcia takiej hipoteki. Wyrok ustalający może być podstawą wpisu w księdze wieczystej (podobnie uznał m.in. Sąd Najwyższy w uchwale z 14 marca 2014 roku, III CZP 121/13, OSNC 2015/2/15, w postanowieniach z dnia 19 lipca 2006 roku, I CSK 151/06, LEX nr 1170208, z dnia 22 lutego 2007 roku, III CSK 344/06, OSNC 2008, nr 1, poz. 12).

W świetle ww. okoliczności nie ulegało żadnej wątpliwości Sądu, iż powodowie posiadają interes prawny w ustaleniu nieważności umowy (...).

Zważywszy na powyższe, Sąd uwzględnił żądanie powodów w tym zakresie i w pkt I sentencji wyroku ustalił, umowa kredytu nr (...) \ (...), zawarta w dniu 6 marca 2007 roku pomiędzy powodami – A. K. i E. K. a (...) Bank (...) spółką akcyjną z siedzibą w W. – jest nieważna.

Brak naruszenia art. 69 ust. 1 i 2 Prawa bankowego w umowie kredytu (...) (umowie (...))

Powodowie w pozwie wskazywali, że w ich ocenie ww. umowa kredytowa (...) także była nieważna z uwagi na brak wskazania w niej kwoty wypłaconego kredytu. W związku z tym należy wskazać, że stosownie do przywołanego wyżej art. 69 ust. 2 pkt 2 Prawa bankowego umowa kredytu powinna zawierać m. in. **dokładne określenie kwoty (wysokości) i waluty wypłacanego kredytu.**

Jak już wyżej wskazano, zawieranie umów kredytu denominowanego do waluty obcej było prawnie dopuszczalne nawet przed wejściem w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 165, poz. 984) tzw. ustawy antyspreadowej, tj. przed 26 sierpnia 2011 roku. Po wejściu w życie wspomnianej nowelizacji Prawa bankowego taki typ umowy został explicite w art. 69 Prawa bankowego dopuszczony jako możliwy wariant umowy kredytu. Podobnie i Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w swoim orzecznictwie nie kwestionuje samej zasady udzielania kredytów indeksowanych czy denominowanych do waluty obcej. Choćby z wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 3 października 2019 roku (C-260/18, K. D. i J. D. przeciwko (...) Bank (...), Legalis nr 2230278) można wywnioskować, że taka konstrukcja umowy kredytu została co do zasady zaakceptowana przez TSUE.

Sąd podziela dominujący w orzecznictwie pogląd, wyrażony m. in. w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2021 roku (sygn. I CSKP 55/21, Legalis nr 2584569) w którym wskazano, ***że chybione są zarzuty dotyczące samej sprzeczności konstrukcji umowy kredytu odwołującej się do waluty obcej, w tym przewidującej udzielenie kredytu denominowanego w walucie obcej***, z art. 69 ust. 1 Prawa bankowego. Umowa kredytu wiążąca wysokość udzielonego kredytu oraz wysokość jego spłat z kursem waluty obcej nie jest sprzeczna z ogólną konstrukcją umowy kredytu przewidzianą w art. 69 ust. 1 Prawa bankowego. Orzecznictwo Sądu Najwyższego jest w tym zakresie jednoznacznie utrwalone (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, a także powołane w nim wyroki Sądu Najwyższego: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14; z 19 marca 2015 r., IV CSK 362/14; z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14; z 1 marca 2017 roku, IV CSK 285/16). W szczególności ustawa antyspreadowa, potwierdziła tylko to, co wcześniej wynikało już z zasady autonomii woli stron (art. 353¹ kc), a mianowicie, że przed wejściem w życie tej ustawy dopuszczalne było zawieranie umów o kredyt denominowany, jak i indeksowany (wyrok Sądu Najwyższego z 30 października 2020 roku, II CSK 805/18). ***Tym samym umowa (...) nie może zostać uznana za nieważną z uwagi na sam fakt jej istotnego elementu konstrukcyjnego, jakim było odwołanie się do waluty obcej przez denominację.***

Nie można więc w żadnym wypadku podzielić argumentacji strony powodowej, że wyrażenie kwoty kredytu w walucie obcej (w niniejszej sprawie w euro), mogłoby skutkować nieważnością umowy kredytowej. O trafności oceny Sądu przemawia nie tylko art. 69 ust. 2 pkt 4 Prawa bankowego, ale także brak mocy wstecznej art. 6 ustawy z dnia 23 marca 2017 roku o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (tj. Dz. U. z 2020 roku, poz. 1027 ze zm.).

Sprzeczność z właściwością (naturą) stosunku prawnego - umowa kredytu nr (...) \ (...) (umowa (...))

Jednym z czynników odgrywających istotną rolę w ramach stosowania kryterium właściwości (natury) stosunku, jest sens gospodarczy umowy, identyfikowany w następstwie określenia przez strony świadczeń podstawowych. Wychodzi się bowiem z założenia, że pozostałe postanowienia powinny być podporządkowane realizacji obowiązków głównych, stanowiąc z nimi spójną całość. Jeżeli jest inaczej, tzn. postanowienie dodatkowe podważa - w całości albo w istotnej części - sens społeczno-gospodarczy umowy, umowa jawi się jako wewnętrznie sprzeczna. Zazwyczaj nie jest to wynikiem obustronnego przeoczenia, lecz rezultatem świadomych zabiegów jednej ze stron - przeważnie silniejszej (np. lepiej poinformowanej, sprytniejszej lub mogącej swobodnie zrezygnować z zawarcia umowy) - która niejako określną drogą dąży do nadzwyczajnego zabezpieczenia swych interesów. W każdym razie sprzeczność ta podlega eliminacji z odwołaniem do kryterium właściwości (natury) stosunku prawnego. Bezpośrednią płaszczyzną kontroli jest tu wewnętrzna spójność umowy, a jej pośrednim skutkiem - częstokroć zapobieżenie rażąco niekorzystnemu dla

jednej ze stron ukształtowaniu umowy (vide: uchwała Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2018 roku, III CZP 93/17, OSNC 2018 nr 10, poz. 98, str. 44).

W niniejszej sprawie strony zawarły w dniu 06 marca 2007 roku umowę kredytu nr (...) \ (...), której integralną część stanowiły „Warunki Umowy”, gdzie to pojawiły postanowienia rażąco naruszające równowagę kontraktową między stronami. Są to:

1. **§ 2 ust. 2 zdanie 5 Warunków umowy**, zgodnie z którymi do przeliczenia kwoty kredytu na złote Bank miał zastosować kurs kupna CHF opublikowany w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.” obowiązujący w Banku w dniu wypłaty kwoty kredytu lub jego transzy;
2. **§ 6 ust. 1 Warunków umowy**, zgodnie z którym spłata kredytu miała następować poprzez obciążenie na rzecz Banku rachunku bankowego kredytobiorcy kwotą w złotych stanowiącą równowartość bieżącej raty w CHF, zadłużenia przeterminowanego i innych należności Banku w CHF obliczonych przy zastosowaniu kursu sprzedaży CHF opublikowanego w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.” obowiązującego w Banku na dwa dni robocze przed terminem każdej spłaty kwoty kredytu;
3. **§ 7 ust. 1 zdanie 3 Warunków umowy** zgodnie z którym przeliczenie kwoty kredytu raz należnego oprocentowania, prowizji, kosztów i opłat na nowo wybraną walutę nastąpić miało w dniu zmiany umowy kredytu, według kursu właściwego dla danego rodzaju transakcji (sprzedaży albo zakupu przez Bank waluty obcej), przy zastosowaniu kursów opublikowanych w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.”;
4. **§ 8 ust. 1 zdanie 2 Warunków umowy** zgodnie z którym wcześniejsza spłata kredytu wraz z odsetkami przypadającym na dzień spłaty kredytu nastąpi w złotych wówczas wpłacona kwota zostanie przeliczona na CHF przy zastosowaniu kursu sprzedaży CHF opublikowanego w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.”, obowiązującego w banku w dniu jej wpływu.
5. **§ 9 ust. 1 i 3 Warunków umowy** zgodnie z którym kwota wpłacona na rachunek Banku w złotych z tytułu zadłużenia przeterminowanego miała zostać przez Bank przeliczona na CHF przy zastosowaniu kursu sprzedaży CHF opublikowanego w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.” obowiązującego w dniu wpływu kwoty zadłużenia przeterminowanego na rachunek Banku. Kwota wpłacona na rachunek Banku w innej walucie niż waluta określona w pkt 2 Tabeli – z tytułu zadłużenia przeterminowanego miała zostać przez Bank przeliczona na złote po kursie kupna tej waluty, a następnie na CHF po kursie sprzedaży przy zastosowaniu kursów opublikowanych w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) Bank (...) S.A.” obowiązującego w dniu wpływu kwoty zadłużenia przeterminowanego na rachunek banku.

Analiza przywołanych wyżej postanowień dotyczących waloryzacji prowadzi do konkluzji, że nie odwołują się one do ustalanych w sposób neutralny kursów CHF czy jakichś obiektywnych, zewnętrznych wskaźników czy czynników, na które żadna ze stron nie ma wpływu. **Zasady ustalania kursów zostały natomiast przekazane do wyłącznych uprawnień pozwanego, nie określając bliżej kryteriów ustalania ich wysokości.**

W ocenie Sądu w świetle takich postanowień umownych, bank może jednostronnie i arbitralnie modyfikować wskaźniki, według których obliczana jest zarówno wysokość kapitału kredytu do spłaty, jak i świadczeń kredytobiorcy (**rat kredytowych**). Waloryzacja kredytu na podstawie przedmiotowej umowy odbywa się w oparciu o tabele kursowe sporządzane przez pozwanego i to uprawnienie banku do określania wysokości kursów CHF na gruncie zawartej umowy nie doznaje formalnie żadnych określonych ograniczeń. Jakikolwiek ograniczenie w tym zakresie nie wynika także z żadnych przepisów prawa.

Sąd w niniejszym składzie w pełni podziela stanowisko, iż **określenie wysokości należności obciążającej konsumenta z odwołaniem do tabel kursów ustalanych jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów, jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku**

i w ten sposób obarcza kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron (vide: wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14, OSNC 2016, Nr 11, poz. 134, z dnia 1 marca 2017 roku, IV CSK 285/16, LEX nr 2308321, z dnia 19 września 2018 roku, I CNP 39/17, LEX nr 2559417, z dnia 24 października 2018 roku, II CSK 632/17, LEX nr 2567917, z dnia 13 grudnia 2018 roku, V CSK 559/17, LEX nr 2618543, z dnia 27 lutego 2019 roku, II CSK 19/18, LEX nr 2626330, z dnia 4 kwietnia 2019 roku, III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115, z dnia 9 maja 2019 roku, I CSK 242/18, LEX nr 2690299, z dnia 29 października 2019 roku, IV CSK 309/18, OSNC 2020/7-8/64). Jest niewątpliwe ***sprzeczne z właściwością (naturą) stosunku zobowiązaniowego, co stanowi przekroczenie zasady swobody umów określonej w art. 353¹ kc. Identyczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale z 27 kwietnia 2022 roku, III CZP 40/22*** (Legalis nr 2686192). Postanowienia te spełniają kryteria uznania ich za niedozwolone postanowienia umowne, dlatego nie są jednak nieważne, ***lecz nie wiążą powodów w rozumieniu art. 385¹ kc.***

Natura umowy i generowanego przez nią stosunku sprowadza się bowiem generalnie do tego, że wyraża ona i pozwala realizować interes każdej ze stron. Ponieważ zaś interesy te bywają przeciwstawne, istotę umowy stanowi uzgodnienie woli stron, wyrażającej ich interesy. Zgoda obydwu stron jest oczywistym wymogiem tak przy zawarciu umowy, jak i przy zmianach jej treści, stąd też nawet przy najdalej idących ułatwieniach w realizacji inicjatywy zmian pozostawiona jest drugiej stronie możliwość odmowy zgody na zmiany. W tym stanie rzeczy ***za sprzeczne z naturą umowy należy uznać pozostawienie w ręku jednej tylko strony możliwości dowolnej zmiany jej warunków.*** Sprzeczność ta występuje szczególnie wyraźnie zwłaszcza przy umowach, zawieranych nie w oparciu o indywidualne pertraktacje, ale w oparciu o regulamin wydany przez profesjonalistę, skoro jest oczywiste, że zawsze jest on zainteresowany w najkorzystniejszym dla siebie ukształtowaniu regulacji masowo zawieranych umów (tak nadzwyczaj trafnie wskazał Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z 22 maja 1991 roku, III CZP 15/91, OSNC 1992/1/1).

W niniejszej sprawie ***treść klauzul przedmiotowych umów nie wskazuje według jakiego, obiektywnego kursu, ma nastąpić przeliczanie rat i kapitału kredytu.*** Nie zawiera ona również warunków ustalania przez bank kursów wymiany walut odnoszących się do uruchomienia kredytu, jak i jego spłaty. Dlatego powódowie na podstawie tych postanowień nie byli w stanie zweryfikować, jak pozwany kształtował kursy wymiany walut i jakimi zasadami przy tym się kierował. Nie byli również w stanie określić ostatecznego kosztu kredytu oraz konsekwencji finansowych związanych ze stosowaniem klauzul waloryzacyjnych. Powódowie nie zostali poinformowani w jaki sposób tworzone są tabele kursów banku, jak przedstawiało się historyczne kształtowanie waluty CHF względem złotego, euro czy dolara amerykańskiego, a także o tym, że raty kredytowe czy też saldo kredytu mogą drastycznie wzrosnąć. Nie przedstawiono im symulacji porównawczej pokazującej kształtowanie się zarówno wysokości salda zadłużenia, jak i wysokości miesięcznej raty kredytu, w przypadku odpowiednio kredytu w PLN i CHF, w sytuacji znaczącej zmiany kursu i aprecjacji franka szwajcarskiego. ***Wysokość spreadów, mających poza kursem z rynku forex kluczowy wpływ na wysokość kursów walut w tabeli – określał dowolnie pozwany.***

W tym miejscu należy zaakcentować, iż w ***świetle najnowszego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, kredytobiorca musi zostać jasno poinformowany, iż podpisując umowę kredytu denominowaną w obcej walucie, ponosi pewne ryzyko kursowe, które z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się dla niego trudne do udźwignięcia w wypadku dewaluacji waluty, w której otrzymuje wynagrodzenie.*** Ponadto, ***przedsiębiorca musi przedstawić możliwe zmiany kursów wymiany walut i ryzyko związane z zawarciem takiej umowy*** (vide: wyrok z dnia 10 czerwca 2021 roku, C-776/19, Legalis nr 2581726). Nie ulega wątpliwości, iż w niniejszej sprawie pozwany nie wywiązał się z tego obowiązku.

Ponadto treść klauzuli umowy kredytu zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem ustalającej cenę zakupu i sprzedaży waluty obcej, do której kredyt jest indeksowany, powinna, na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów, umożliwić właściwie poinformowanemu oraz dostatecznie uważnemu i racjonalnemu konsumentowi zrozumienie sposobu ustalania kursu wymiany waluty obcej stosowanego w celu obliczenia kwoty rat kredytu, w taki sposób, aby konsument miał możliwość w każdej chwili samodzielnie ustalić kurs wymiany stosowany przez przedsiębiorcę (tak

wskazał m.in. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z 18 listopada 2021 roku, sygn. C 212/20, Legalis nr 2632867). **Analizowana w niniejszej sprawie umowa w żadnym wypadku nie dawała powodom takich możliwości.**

Wysokość świadczenia kredytobiorcy została określona w ten sposób, że kwotę kredytu przeliczano najpierw ze złotych na franki szwajcarskie, po kursie wskazanym przez pozwanego, uzyskując równowartość kredytu wyrażoną w walucie obcej. Następnie – już bezpośrednio w celu określenia każdej kolejnej raty – przeliczano wskazywaną przez bank kwotę w CHF na złotówki po kursach ustalanych przez kredytodawcę w jego tabeli kursów.

Należy wyraźnie zaakcentować, iż umowy nie przewidywała żadnych ograniczeń w określaniu przez bank kursów w tabelach kursów obowiązujących w banku. Wbrew sugestiom pozwanego z umowy nie wynikało, że kurs z tabel banku ma być rynkowy, sprawiedliwy, czy rozsądny. Przepisy prawa także nie nakładały na pozwanego jakichkolwiek ograniczeń w tym zakresie mierze. Prawo nie zakazywało pozwanemu tworzenia dowolnej ilości tabel kursów walut obcych i zamieszczania w nich kursów uznanych za właściwe przez bank. Z umów nie wynikało również, aby kurs waluty wpisywany do tabeli kursów obowiązującej w pozwanym banku w dniu przeliczania całej kwoty kredytu na CHF, a następnie w dniu spłaty każdej kolejnej raty, musiał przybrać wartość rynkową albo jakąkolwiek wartość możliwą do ustalenia i przewidzenia przez drugą stronę umowy. Umowy z załącznikami i Regulamin nie przewidywały żadnych kryteriów, wedle których miałyby być ustalony kurs w tabeli. Żadne ograniczenia swobody kształtowania kursu nie wynikały bowiem z umowy, zatem stosowanie jakichkolwiek praktyk w określaniu kursu waluty było swobodną decyzją pozwanego jako kredytodawcy i w każdej chwili mogło być dowolnie zmienione.

Wszystkie ww. okoliczności skutkują nieważnością umowy (...) z uwagi na jej sprzeczność z właściwością (naturą) stosunku zobowiązaniowego.

Brak przesłanek z art. 353¹ kc co do umowy kredytu(...) (umowa (...))

W przypadku **umowy kredytowej (...)** zawartej przez powodów nie sposób jest uznać umowy za nieważną ze względu na sprzeczność z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 kc). Powodowie nie powołali się na konkretne zasady, zaś uznanie umowy za nieważną może nastąpić w wypadkach wyjątkowych, posiadających mocne uzasadnienie aksjologiczne (por. wyrok SN z 28 stycznia 2016 r. w sprawie I CSK 16/15). Zdaniem Sądu w toku postępowania nie ujawniono okoliczności, które wskazywałyby, że zaproponowanie przez bank zawarcia spornej **umowy (...)** godzić by miało w sferę zasad współżycia społecznego i przez to skutkowało to miało nieważnością **umowy (...)** z uwagi na art. 58 § 2 kc. W świetle okoliczności sprawy, tj. pozyskania przez stronę powodową kredytu w celu zaspokojenia ich potrzeb mieszkaniowych, Sąd nie doszukał się okoliczności wskazujących na to, że pozwany bank wykorzystał swoją pozycję w celu związania strony powodowej długoletnim zobowiązaniem mającym przynosić tylko niemu korzyści, w szczególności, że powodowie sami zdecydowali się na produkt tego rodzaju i aktywnie dążyli do zmiany postanowień wynikających ze standardowego wzorca.

Możliwość dalszego utrzymania umowy (...) – możliwość określenia kursu do przeliczeń

Dalsze utrzymanie umowy kredytowej, po wyeliminowaniu klauzul zakwestionowanych przez kredytobiorców jest możliwe, dlatego nie można przyjąć upadku całej umowy (...).

Za trafnością takiej argumentacji przemawia fakt, że we wniosku kredytowym powodowie wnosili o przyznanie im kredytu w wysokości 2 644 000,80 złotych (wniosek o kredyt k. 573-580), natomiast w umowie kwotę kredytu określono na 683 260, 00 euro (k. 589). Zatem kurs wypłaty to ok. 3,8696 złotych za euro (tj. 644 000,80/683 260, 00). Skutkiem tego dalsze trwanie umowy łączącej pozwanego z powodem jest obiektywnie możliwe choćby w oparciu o ww. kurs. Jest to też zbieżne z celem dyrektywy 93/13, by umowa w pozostałej części co do zasady nadal obowiązywała strony (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2022 roku, II CSKP 364/22, Legalis nr 2705929).

Naruszenie dobrych obyczajów – rozważania – umowa kredytu nr (...) \ (...) (umowa (...))

W toku postępowania pozwany wskazywał także, iż informował powodów o istniejącym ryzyku kursowym związanym z ww. umową. Świadczyć o tym miało m. in. podpisanie stosownych oświadczeń przez powodów, jak też samej umowy (...).

W ocenie Sądu ***powodowie nie byli jednak nigdy prawidłowo poinformowani o realnej skali tego ryzyka, a w szczególności tego, że wzrost kursu będzie rzutować na saldo całego kapitału kredytu.*** Z pewnością nie może o tym świadczyć lakoniczne oświadczenie przedstawione powodom do podpisu (oświadczenia k. 459, k. 460, k.461, k. 462) czy też postanowienia § 14 ust. 6 i 7 Warunków umowy (...), bez podpisania których nie otrzymaliby kredytu. Nigdy nie zaprezentowano powodom szczegółowej symulacji która wskazywałaby, jakie kwoty będzie musiała uiszczać na rzecz pozwanego w przypadku istotnego wzrostu kursu franka szwajcarskiego. W efekcie skutkowało to tym, że z tytułu ***umowy (...) wzięli kredyt w wysokości ok. 1 400 000 złotych i mimo regularnego spłacania rat przez kilkanaście lat saldo tego kredytu opiewa w przeliczeniu na kwotę w złotych ok. 960 000 złotych*** (zeznania powoda k. 1198v). Co istotne – konstrukcja umowy jest taka, że w przypadku wzrostu kursu franka to saldo może rosnać nadal – teoretycznie w nieskończoność. Trudno w tej sytuacji mówić o zachowaniu zasady równorzędności podmiotów czy porównywalności wysokości ich świadczeń.

Zdaniem Sądu, nie miał również w tym kontekście znaczenia podnoszony przez pozwanego fakt, iż powodowie posiadali wykształcenie wyższe, a w dacie podpisania umowy doświadczenie i wiedzę w zakresie objętym umową. Zdaniem pozwanego, powyższe powinno mieć wpływ na bardziej rygorystyczną ocenę świadomości strony co do treści umowy i ryzyka walutowego. Chybiony jest zarzut, iż w tym przypadku nie sposób przypisać stronie powodowej przymiotu niedoinformowania co do warunków umowy i ryzyka z nią związanego. ***Dla objęcia ochroną na podstawie art. 385¹ kc nie mają znaczenia żadne osobiste cechy konsumenta takie jak wykształcenie, wykonywany zawód, stan wiedzy, stan majątkowy czy poziom staranności, zorientowania i uwagi przy zawieraniu umowy z przedsiębiorcą***

Warto zauważyć, iż w przypadku dalszego wzrostu kursu franka szwajcarskiego w tabelach tworzonych dowolnie przez pozwanego, saldo to nadal by rosło – teoretycznie bez żadnych ograniczeń. Jest to więc rozwiązanie skrajnie wadliwe i rażąco krzywdzące powoda, a skutków takiego rozwiązania z pewnością nie sposób było przewidzieć jedynie na podstawie analizy postanowień umowy, bez posiadania obszernej wiedzy i doświadczenia ekonomicznego. Z pewnością jej skutki nie mogą pozostawać w obrocie prawnym w demokratycznym państwie prawa, jakim jest Rzeczpospolita Polska. Co także istotne – sama wadliwość wynika już z ww. konstrukcji prawnej który ze swojej istoty automatycznie tworzył poważne zagrożenie dla sytuacji ekonomicznej powodów na korzyść pozwanego.

O trafności ww. konstatacji dobitnie świadczy fakt, iż pozwany nie poinformował powodów również o tym, że sam zabezpieczył się przed zmianą kursu franka szwajcarskiego, np. poprzez operacje na rynku międzybankowym, w tym np. transakcje CIRS czy FX SPOT (eng. F. exchange spot). ***Bank miał więc pełną wiedzę o ryzyku kursowym i starał się przed nim zabezpieczyć.*** Pozwany nie zaproponował natomiast powodom żadnej transakcji umożliwiającej zabezpieczenie jej przed ryzykiem kursowym, np. poprzez zawarcie klauzuli ograniczającej straty do określonego poziomu (tzw. stop loss) czy ubezpieczenia od ryzyka kursowego. Nie zwrócił też powodom uwagi na celowość podjęcia działań w tym zakresie. Powodowie nie mieli również możliwości negocjacji postanowień umownych, gdyż jedyne co w tekście umowy podlegało indywidualnemu uzgodnieniu, to podstawowe parametry finansowe kredytu.

Zatem nie ulega wątpliwości, iż sprzeczne z zasadami współżycia społecznego było narażenie powodów na nieograniczone ryzyko kursowe. W szczególności nie pouczono ich faktycznie ***o możliwych skutkach drastycznego wzrostu kursu franka szwajcarskiego.*** Tymczasem strona pozwana powinna była to zrobić – choćby uwzględniając sytuację w innych państwach w których powszechnie były już wcześniej podobne kredyty walutowe (np. Włochy, Australia, Wielka Brytania) czy też stałą aprecjacje franka szwajcarskiego do innych walut światowych od kilkudziesięciu lat, wyraźnie widoczną na wykresach historycznych kursów (okoliczność powszechnie znana). Z pewnością strona pozwana jako profesjonalista musiał też wiedzieć, iż ówczesnie względnie niski kurs CHF

był związany m.in. z działaniami administracyjnymi banku centralnego Szwajcarii przed tzw. „czarnym czwartkiem” 15 stycznia 2015 roku.

Tego rodzaju informacji nie udzielono powodom. Przeciwnie – zapewniano ich jeszcze, że CHF to waluta bardzo stabilna i odporna na gwałtowne wahania kursów. Nadmiernie wyeksponowano więc rzekome zyski dla powodów wynikające z pozornie niskiego oprocentowania, zupełnie bagatelizując gigantyczne ryzyko kursowe. W istocie wykorzystano zaufanie i dobrą wiarę konsumenta, **przedstawiając im jedynie fragment bardzo złożonego stosunku prawnego**. Skupiono się jedynie na niskiej ówczesnie racie – a to był jedynie pewien element bardzo złożonej relacji prawnej, który w ciągu kilku lat uległ drastycznej zmianie na niekorzyść powodów.

W ocenie Sądu sposób prezentacji kredytu denominowanego do CHF przez pracownika banku był skierowany na przekonanie powodów, że jest to oferta bardzo korzystna, a frank szwajcarski jest walutą stabilną. Jeżeli już w chwili zawarcia umowy bank przedstawiający im projekt dysponował lub musiał dysponować wiedzą o dysproporcji świadczeń na niekorzyść kontrahenta. Sytuacja taka jest równoznaczna z nadużyciem silniejszej pozycji kontraktowej przez bank w celu zastrzeżenia wygórowanych korzyści, co wykracza poza określone przez ustawodawcę granice swobody kontraktowej i świadczy o naruszeniu zasad współżycia społecznego (tak wskazał m. in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 marca 2018 roku, IV CSK 250/17, Legalis nr 1807246). Ostatecznie przedstawienie propozycji kredytowej w sposób niepełny i niekompletny, mimo tego że skutkowało podpisaniem przez powodów przedmiotowej umowy kredytowej, w ocenie Sądu, wpłynęło na to, że nie była to świadoma, racjonalna i przemyślana decyzja.

Nie świadczy o powyższym złożenie przez powodów podpisu pod informacją o ryzykach związanych z zaciągnięciem ww. kredytu. Przedstawianie oferty kredytu indeksowanego czy denominowanego do jednej z walut światowych jako korzystnej dla konsumenta, w sytuacji gdy umowa nie zawiera jakichkolwiek mechanizmów ograniczających nadmierne ryzyko walutowe, musi być ocenione jako nielojalne działanie banku, obliczone w istocie na to, że w wieloletnim okresie kredytowania wzrost kursu CHF zapewni bankowi znacznie wyższe wynagrodzenie od wartości wskazywanych konsumentowi na etapie negocjowania i zawierania umowy kredytu.

Wszystkie ww. okoliczności świadczą o tym, iż **ww. umowa kredytu 1** kształtuje obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami. Wypełnia więc dyspozycję art. 385¹ § 1 kc.

Naruszenie interesów ekonomicznych powodów – rozważania - umowa kredytu nr (...) \ (...) (umowa (...))

W ocenie Sądu umowa kredytu 1 wiążąca strony wypełnia także dalsze znamiona ww. przepisu gdyż rażąco narusza interesy ekonomiczne powodów. Jej realizacja prowadzi bowiem do sytuacji, że powodowie mają spłacić kwotę o wiele wyższą niż wykorzystany kredyt z odsetkami i prowizją. Kwota kapitału kredytu do spłaty jest bowiem ustalana przez pozwanego. W efekcie pozwany otrzymuje świadczenie o wiele wyższe niż suma kapitału, odsetek i prowizji, do czego nie ma żadnej podstawy w przepisach prawa.

Przepisy Prawa bankowego nie dają bankowi prawa do konstruowania umów kredytu w taki sposób, by uzyskiwać jeszcze dodatkowe wynagrodzenie ponad odsetkami i prowizją. Tymczasem umowa będąca przedmiotem oceny Sądu w niniejszej sprawie de facto wprowadzała taki mechanizm skutkujący tym, że kwota kapitału do spłaty wyrażona w złotych polskich jest znacznie wyższa niż kwota udzielonego kredytu.

Nie zmienia tego w żaden sposób powiązanie ww. umowy z walutą obcą. O tym, w jakiej walucie jest kredyt, ***decyduje waluta, w jakiej na podstawie umowy, bank wypłacił środki pieniężne***, kredytem jest przekazana kredytobiorcy kwota środków pieniężnych (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 30 stycznia 2019 roku, V ACa 503/18, Legalis nr 1978439). W niniejszej sprawie kredyt był udzielony na zakup nieruchomości położonej w Polsce i wypłacony w polskiej walucie. Umowa została zawarta w Polsce między polskimi rezydentami. Nie ulega żadnej wątpliwości Sądu, że ww. umowa kredytu miała charakter złotowy, a jakiegokolwiek powiązanie z frankiem szwajcarskim miało jedynie charakter klauzuli waloryzacyjnej.

Zawarcie w umowie niedozwolonych postanowień umownych - rozważania umowa kredytu nr (...) \ (...) (umowa (...))

W ocenie Sądu zasadne są więc twierdzenia powodów w przedmiocie abuzywności klauzul waloryzacyjnych, § 2 ust. 2 zdanie 4, § 6 ust. 1, § 6 ust. 1 zdanie 1 oraz § 8 ust. 1 zdanie 2, § 9 ust. 1 i 3 Warunków umowy (stanowiących integralną część umowy).

Zgodnie z dyspozycją art. 385¹ § 1 kc postanowienia umowy zawieranej **z konsumentem** niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W myśl § 3 tego artykułu niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 kc).

Wskazać należy, iż określone postanowienie umowy może zostać uznane za niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu powyższego przepisu, w sytuacji gdy spełnione zostaną **łącznie** cztery warunki: **umowa musi być zawarta z konsumentem**, postanowienie umowy „nie zostało uzgodnione indywidualnie”, postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, postanowienie sformułowane w sposób jednoznaczny nie dotyczy „głównych świadczeń stron”. Nie został sformułowany zamknięty katalog niedozwolonych postanowień umownych, a przykłady takich postanowień można znaleźć w Kodeksie cywilnym oraz obszernym orzecznictwie sądowym. Niewątpliwie zarówno swoboda umów, jak i ogólniej, autonomia woli realizowana może być jedynie pod kontrolą prawa: sąd może dokonywać oceny postanowień zawartych umów, a także postanowień samych wzorców umów, co do ich zgodności z prawem. Ocena taka może zostać dokonana in concreto, w toczącym się między przedsiębiorcą a konsumentem sporze, którego przedmiotem są skutki prawne określonego postanowienia zawartej umowy (kontrola konkretna dokonywana ex post, czyli po zawarciu konkretnej umowy), albo też in abstracto, kiedy to sąd ochrony konkurencji i konsumentów bada treść stosowanego przez przedsiębiorcę w stosunkach z konsumentami wzorca umowy (kontrola abstrakcyjna dokonywana ex ante).

Skutkiem prawnym zaistnienia niedozwolonego postanowienia umownego jest jego bezskuteczność, polegająca na tym, że postanowienie umowne uznane za niedozwolone staje się bezskuteczne (verba legis „nie wiąże” – art. 385¹ § 2 kc). Bezskuteczność niedozwolonych klauzul następuje ex lege i ex tunc, a w ich miejsce wchodzi odpowiednie przepisy dyspozytywne. Sankcja z art. 385¹ § 1 i 2 kc z mocy prawa usuwa z umowy niedozwolone postanowienie (por. Agnieszka Rzetecka – Gil, Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania – część ogólna. Komentarz do art. 385¹ kc, LEX/el. 2011).

W niniejszej sprawie nie ulegało jednak wątpliwości Sądu, że **powodowie zawierając przedmiotowe umowy posiadali status konsumenta**, w rozumieniu art. 22¹ kc, a postanowienia umowy, dotyczące jej praw i obowiązków, podlegają na podstawie ocenie przez pryzmat art. 385¹-385³ kc. **Kupowane nieruchomości miały służyć ich potrzebom mieszkaniowym.**

Zgodnie z art. 22¹ kc za konsumenta uważa się bowiem osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej **bezpośrednio** z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Funkcjonalna definicja konsumenta przyjmuje jako punkt wyjścia pełnią w danej chwili oraz sytuacji rolę ekonomiczną osoby fizycznej (która to osoba może następnie w innej już sytuacji pełnić rolę przedsiębiorcy). Definicja konsumenta dająca się wyinterpretować z art. 22¹ kc zawiera cztery elementy. Po pierwsze, konsumentem może być tylko osoba fizyczna, po drugie, musi ona dokonywać czynności prawnej, po trzecie, czynność ta pozostaje w określonej relacji z rolą społeczną tej osoby, a po czwarte, adresatem oświadczenia woli jest przedsiębiorca (T. Sokołowski [w:] A. Kidyba (red.): Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część

ogólna. WKP 2012 wyd. II. Lex). Za konsumenta może zostać uznany wyłącznie taki profesjonalista, który działa poza granicami swych zwykłych kompetencji. Pogląd ten jest zbliżony ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w uzasadnieniu uchwały siedmiu sędziów z dnia 14 maja 1998 roku (III CZP 12/98, OSNC 1998, nr 10, poz. 151) zgodnie z którym czynności przedsiębiorcy wchodzi w zakres działalności gospodarczej, jeżeli pozostają w funkcjonalnym związku z tą działalnością, a w szczególności podejmowane są w celu realizacji zadań związanych z przedmiotem działalności konkretnego podmiotu.

Kryterium najistotniejszym i najbardziej charakterystycznym dla pojęcia konsumenta **jest kryterium braku bezpośredniego związku między dokonaną przez dany podmiot czynnością prawną a jego działalnością gospodarczą lub zawodową.** Z reguły ma ona zmierzać do zaspokajania potrzeb własnych, osobistych, "prywatnych" podmiotu, jego rodziny, domowników, także przyjaciół lub znajomych (prezenty), ma zapewniać funkcjonowanie gospodarstwa domowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2007 roku, IV CSK 122/07, OSNC - Zb. dodatkowy 2008 nr C, poz. 74, str. 73). Tylko pośredni związek pomiędzy czynnością prawną a działalnością gospodarczą osoby fizycznej nie pozbawia tej osoby przymiotu konsumenta.

W tym miejscu należy zaznaczyć, iż powodowie kupili ww. lokale mieszkalne w celu zaspokojenia swoich potrzeb bytowo – mieszkaniowych. Z całą pewnością, **zakup tych konkretnych nieruchomości został dokonany w ramach statusu konsumentkiego powodów.** Sąd miał na uwadze, iż powód posiadał wykształcenie wyższe prawnicze oraz z pewnością duże doświadczenie biznesowe. Jednak należy zaznaczyć, iż normatywna definicja konsumenta wynikająca z art. 22¹ kc **nie odnosi się w ogóle do cech osobowych** konkretnego podmiotu, w **tym jego wiedzy i doświadczenia,** a ocenie statusu konsumenta nie powinny służyć okoliczności pozaustawowe nie wynikające z tego przepisu. W konsekwencji wedle judykatury znajomość zagadnień związanych z obrotem instrumentami finansowymi, dążenie do odniesienia korzyści finansowych z takich transakcji, świadome podejmowanie ryzyka inwestycyjnego nie świadczy per se o tym, że czynności te nie zmierzają do zaspokojenia osobistych potrzeb konsumpcyjnych (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z 18 czerwca 2020 roku II CSK 623/19, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2015 r., I CSK 216/14, Glosa 2016, nr 3, str. 66, z dnia 13 czerwca 2013 r., II CSK 515/11, z dnia 13 czerwca 2012 roku, II CSK 515/11, i z dnia 8 czerwca 2004 r., I CK 635/03). Reasumując, o ile dana osoba fizyczna przy dokonywaniu danej czynności działa jako konsument w rozumieniu art. 22¹ kc, tj. dokonuje czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową, to ochrony konsumentkiej nie odbiera jej np. fakt, że posiada prawnicze lub ekonomiczne wykształcenie, że prowadzi działalność gospodarczą czy że wykonuje zawód w branży związanej z przedmiotem umowy albo jest zatrudniony przez przedsiębiorcę stosującego klauzulę niedozwoloną (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 3 września 2015 roku, C-110/14, H. C. v. S. V. R.SA, Legalis nr 1325724).

Ponadto bez znaczenia pozostawał fakt zarejestrowania pod adresem kredytowanej nieruchomości w W. przy ul. (...) (...) (...) W. spółki (...) Sp. Kom. Nr KRS (...), której współnikami są Kredytobiorcy. **Działalność mimo jej zarejestrowania pod ww. adresem, nigdy nie była wykonywana w tym lokalu.** **W ocenie Sądu, z dowodów zgromadzonych w sprawie wynika zatem, iż pomiędzy przedmiotową umową a działalnością gospodarczą, prowadzoną przez powoda, nie zachodzi jakikolwiek związek.** W tym miejscu wskazać także należy, iż zarejestrowanie na kredytowanej nieruchomości działalności gospodarczej, przy braku jakiegokolwiek dalszego korzystania z tej nieruchomości na potrzeby prowadzenia takiej działalności, nie powoduje utraty statusu konsumenta, albowiem brak jest tu bezpośredniego związku pomiędzy tą działalnością a celem, na który został udzielony kredyt (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 kwietnia 2022 roku, w sprawie VI ACA 458/21).

Zatem z punktu widzenia powodów analizowane umowy miały charakter całkowicie incydentalny, wyjątkowy, jednorazowy i okazjonalny - bez żadnego funkcjonalnego związku z działalnością zawodową powoda. Poza tym to na pozwanym ciążył obowiązek wykazania, czy dokonywana czynność prawna nie miała charakteru konsumentkiego. Tymczasem w niniejszej sprawie nie wykazano choćby tego, by powód uiszcza-

składki traktował jako koszty uzyskania przychodu przy rozliczeniach podatku dochodowego od osób fizycznych – w tym przedmiocie nie złożono żadnych wniosków dowodowych.

Wobec tego Sąd przyjął, że powodowie przystępując do przedmiotowej umowy, działali bez wątpienia jako konsumenci w rozumieniu art. 22¹ kc, a postanowienia umowy, dotyczące jej praw i obowiązków, podlegają na podstawie ocenie przez pryzmat art. 385¹-385³ kc.

Ponieważ postanowienia umowne będące przedmiotem analizy na gruncie rozpoznawanej sprawy stanowią postanowienia wzorca umownego, to obejmuje je domniemanie, iż nie zostały uzgodnione indywidualnie, którego to domniemania pozwany nie wzruszył.

Przez działanie wbrew dobrym obyczajom - przy kształtowaniu treści stosunku zobowiązaniowego - należy rozumieć wprowadzanie do wzorca klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron tego stosunku; rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza zaś nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków stron, wynikających z umowy, na niekorzyść konsumenta. Ocena rzetelności określonego postanowienia wzorca umownego może być dokonana za pomocą tzw. testu przyzwoitości, polegającego na zbadaniu, czy postanowienie wzorca jest sprzeczne z ogólnym wzorcem zachowań przedsiębiorców wobec konsumentów oraz jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w sytuacji, w której postanowienie to nie zostałyby zastrzeżone; jeżeli bez tego postanowienia znalazłby się on - na podstawie ogólnych przepisów - w lepszej sytuacji, należy uznać je za nieuczciwe (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2015 roku, I CSK 945/14, LEX nr 1927753).

Podkreślenia wymaga, że konstrukcja umowy była narzucona przez pozwanego według wzorca, zaś powodowie mogli umowę jedynie zaakceptować, gdyż w przeciwnym razie nie uzyskaliby kredytu. Tym sposobem pozwany bank, wprowadzając klauzule waloryzacyjne oparte o kursy walut wskazane w sporządzanych przez niego tabelach, przypisał sobie prawo do jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu indeksowanego do waluty CHF i wysokości całej wierzytelności. Zasadnicze znaczenie miał także fakt, że waloryzacja rat kredytów udzielanych na podstawie przedmiotowej umowy o kredyt hipoteczny odbywała się w oparciu o tabele kursowe sporządzane wyłącznie przez pozwanego, bez jakiegokolwiek udziału drugiej strony umowy. Nie budziło także wątpliwości Sądu, że obciążenie powodów praktycznie nieograniczonym ryzykiem kursowym, godziło w sposób drastyczny w ich interesy ekonomiczne.

Dlatego powszechnie przyjmuje się natomiast, że tego rodzaju klauzule waloryzacyjne stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ kc (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 września 2020 roku, V ACa 143/20, Legalis nr 2493839, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12 marca 2020 roku, I ACa 257/19, Legalis nr 2331056), konsekwencją czego jest konieczność uznania umowy za nieważną (podobnie uznał Sąd Najwyższy w wyroku z 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18, Legalis nr 2277328; Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 13 listopada 2019 roku, I ACa 674/18, Legalis nr 2288617, w wyroku z 4 września 2020 roku, V ACa 44/19, Legalis nr 2502627, z dnia 13 listopada 2019 roku, I ACa 268/19, 2282846; z dnia 23 października 2019 roku, V ACa 567/18, Legalis nr 2271446, z dnia 29 stycznia 2020 roku, I ACa 67/19, Legalis nr 2292747 oraz Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 20 lutego 2020 roku, I ACa 635/19, OSA 2020/2/5).

Przywołane wyżej postanowienia umowne wypełniają w oczywisty sposób znamiona niedozwolonych postanowień umownych w myśl art. 385¹ kc oraz art. 385³ pkt 8 kc. Ich skutkiem jest wyeliminowanie klauzuli waloryzacyjnej z umowy, która nie może być zastąpiona żadnymi innymi przepisami czy warunkami umowy, co w efekcie prowadzi do nieważności umowy.

Sąd uznał, że kwestionowane postanowienia umów kredytu, które wprowadzają ryzyko kursowe (ryzyko wymiany) przez mechanizm indeksacji, stanowią klauzulę określającą główne świadczenia stron („główny przedmiot umowy” w rozumieniu dyrektywy 93/13). Klauzule waloryzacyjne stanowią essentialia negotii umowy kredytu indeksowanego.

Wobec tego, jako postanowienia określające główne świadczenia stron, mogą być oceniane pod kątem ich nieuczciwego charakteru tylko wówczas, jeżeli nie zostały one wyrażone prostym i zrozumiałym językiem.

W ocenie Sądu ***analizowane postanowienia umów nie zostały sporządzone prostym językiem i są rozproszone w wielu miejscach umowy, co zdecydowanie utrudnia ich odczytywanie.*** Zgodzić się należy z utrwalonym już w judykaturze i piśmiennictwie poglądem, wedle którego wyrażenie warunku umownego prostym i zrozumiałym językiem ma zapewnić konsumentowi podjęcie świadomej i rozważnej decyzji w kwestii zawarcia umowy. Z pewnością świadomości decyzyjnej konsumenta zawierającego umowę kredytową nie sprzyja odsyłanie do aktów prawnych czy załączników (np. tabel kursowych) nieujętych w umowie, czy wręcz zastrzeżenie ich zredagowania w przyszłości, np. harmonogramu spłat (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 9 maja 2019 roku, I ACa 47/19, LEX nr 2712200).

Jak wynika z orzeczenia TSUE z 20 września 2017 roku (C – 186/16, Legalis nr 1665691), art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że wymóg wyrażenia warunku umownego prostym i zrozumiałym językiem oznacza, że w przypadku umów kredytowych instytucje finansowe muszą zapewnić kredytobiorcom informacje wystarczające do podjęcia świadomych i rozważnych decyzji. W tym względzie wymóg ten oznacza, że (...) musi zostać zrozumiany przez konsumenta zarówno w aspekcie formalnym i gramatycznym, jak i w odniesieniu do jego konkretnego zakresu, tak aby właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i rozsądny przeciętny konsument mógł nie tylko dowiedzieć się o możliwości wzrostu lub spadku waluty obcej (...), ale również oszacować – potencjalnie istotne konsekwencje ekonomiczne takiego warunku dla swoich zobowiązań finansowych.

W świetle powyższego orzeczenia należy przyjąć, że nie jest wystarczające powiadomienie konsumenta o tym, że udzielony mu kredyt oraz raty kredytu będą indeksowane według określonego miernika wartości (w tym wypadku do waluty obcej). Niewystarczające jest również poinformowanie klienta o tym, że wartość kredytu i wysokość rat będzie się wahać w zależności od kursu waluty, gdyż przeciętny uczestnik rynku posiada świadomość, że kurs waluty zmienia się w czasie. Jednak staranność banku powinna polegać na rzetelnym przedstawieniu konsumentowi skutków zmiany kursów dla zaciągniętego przez niego zobowiązania kredytowego, w szczególności zmiany nie tylko wysokości raty, ale również salda kredytu.

Wprowadzony do umowy mechanizm indeksacji powodował dodatkowo nierównomierne rozłożenie pomiędzy stronami umowy ryzyka wynikającego z waloryzacji kwoty kredytu do zmiennego w czasie kursu waluty obcej. Z postanowień umowy wynika, że kwota udzielonego powodowi kredytu została przeliczona według kursu kupna waluty z tabeli kursów banku natomiast raty kredytu indeksowane były według kursu sprzedaży CHF z tabeli banku obowiązującego w dacie spłaty raty. Jednocześnie indeksacji podlegała kwota kredytu pozostałego do spłaty. Powyższy mechanizm powodował, że saldo kredytu wahało się w zależności od kursu waluty, zaś wysokość rat kredytu również podlegała wahaniom w zależności od kursu sprzedaży waluty. W rezultacie zastosowanego mechanizmu konsument nie był w stanie ustalić wysokości raty kredytu w danym miesiącu jak również faktycznej wysokości kredytu pozostałego do spłaty. Skutkiem mechanizmu indeksacji jest nierównomierne rozłożenie ryzyka na strony umowy. Bank, udzielając kredytu indeksowanego, poza ryzykiem wynikającym z zawarcia umowy i potencjalnej możliwości braku spłaty kredytu przez konsumenta, ryzykuje jedynie stratę wynikającą z utraty kwoty wypłaconej konsumentowi.

Odmierna jest natomiast sytuacja konsumenta, który jest narażony na zwiększenie zadłużenia w zasadzie do nieograniczonej wysokości i to na każdym etapie wykonywania umowy, również po wielu latach jej wykonywania. Może zatem okazać się, że w przypadku zawartej umowy na okres 30 lat, po 20 latach spłacania kredytu, konsument będzie musiał spłacić zadłużenie wielokrotnie przewyższające wysokość pierwotnego zobowiązania kredytowego.

Skutki wadliwości postanowień umownych

W razie sporu o ważność umowy kredytu bankowego denominowanego (indeksowanego) do obcej waluty, w której treści znajduje się niedozwolona klauzula konsumencka dotycząca sposobu tej denominacji, teoretycznie są trzy możliwości jej rozstrzygnięcia. Pierwsza, to stwierdzenie nieważności umowy, która bez klauzuli niedozwolonej nie może dalej funkcjonować w obrocie prawnym, zwłaszcza ze względu na brak (odpadnięcie) któregoś z koniecznych

składników (essentialia negotii) umowy nazwanej kredytu bankowego. Druga to przyjęcie, że umowa jest ważna, ale w miejsce bezskutecznych postanowień waloryzacyjnych nie wchodzi żadne dodatkowe postanowienia. Trzecia, to ewentualne przyjęcie, że umowa jest ważna i jej uzupełnienie przez Sąd przez wprowadzenie w miejsce niedozwolonych klauzul innego mechanizmu waloryzacji (podobnie uznał Sąd Najwyższy w wyroku dnia 2 czerwca 2021 roku, I CSKP 55/21, Legalis nr 2584569).

1) **umowa kredytu nr (...) \ (...) (umowa (...))**

W ocenie Sądu umowa kredytu nr (...) \ (...) (umowa (...)) jest nieważna z tego względu, że abuzywne są jej postanowienia określające mechanizm waloryzacji. Bez tych postanowień umowa nie może dalej wiązać gdyż brak jest zasadniczych jej elementów, tj. określenia świadczenia stron. Nie może więc znaleźć zastosowania art. 385¹ § 2 kc czy też art. 6 ust. 1 in fine dyrektywy nr 93/13.

Skutkiem uznania za niedozwolone postanowień umownych dotyczących zasad ustalania kursów walut, jest konieczność ich pominięcia przy ustalaniu treści stosunku prawnego wiążącego konsumenta. Postanowienia takie przestają wiązać już od chwili zawarcia umowy. Oznacza to, że nie stanowią elementu treści stosunku prawnego i nie mogą być uwzględniane przy rozpoznawaniu spraw związanych z jego realizacją. W rezultacie konieczne jest przyjęcie, że łączący strony stosunek umowny nie przewiduje zastosowania mechanizmu indeksacji w kształcie określonym pierwotną umową: pozostaje sformułowanie o indeksacji i przeliczeniu świadczeń bez precyzyjnego wskazania sposobu określania kursów. W szczególności nie jest możliwe zastosowanie kursu LIBOR i marży banku, gdyż jest to rozwiązanie zupełnie nie wynikające z oświadczeń woli stron (podobnie uznał Sąd Najwyższy w wyrokach: z dnia 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18, OSNC zb. dod. 2021/B/20, oraz z 10 maja 2022 roku, II CSKP 285/22, z 13 maja 2022 roku, II CSKP 293/22).

W konsekwencji nie jest możliwe ustalenie wysokości świadczenia kredytobiorcy, tj. ustalenie wysokości kwoty, która podlega zwrotowi na rzecz banku i która stanowi podstawę naliczenia odsetek należnych od kredytobiorców. Wobec niezgodnienia przez strony wysokości podstawowego świadczenia choćby jednej ze stron, umowę należy uznać za nieważną. Dlatego należy w pełni podzielić stanowisko, iż **pozostawienie umowy w kształcie okrojonym poprzez wyeliminowanie z niej klauzul indeksacyjnych określających główne świadczenia stron umowy, stanowiłoby naruszenie art. 353¹ kc wyrażającego zasadę swobody umów. Byłoby sprzeczne z istotą, naturą stosunku zobowiązaniowego, który strony chciały wykreować**. Bez takich bowiem postanowień nie może dojść do ważnego zawarcia umowy kredytu indeksowanego kursem waluty obcej (tak uznał m. in. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 4 września 2020 roku, V ACa 44/19, LEX nr 3102217). Dalsze utrzymanie umowy kredytowej, po wyeliminowaniu klauzul zakwestionowanych przez kredytobiorców, nie jest możliwe, dlatego trzeba przyjąć **upadek całej umowy** (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18, OSNC zb. dod. 2021/B/20; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 listopada 2019 roku, I ACa 268/19, Legalis nr 2282846).

Za trafnością takiej argumentacji pośrednio przemawia także orzecznictwo TSUE z którego wynika **zakaz uzupełniania powstałej w ten sposób luki w umowie przepisami dyspozytywnymi – w szczególności pozwalającym na zastosowanie kursu średniego NBP** (vide: wyrok z dnia 3 października 2019 roku, C-260/18, Legalis nr 2230278; oraz z dnia 29 kwietnia 2021 roku, C-19/20, Legalis nr 2562735). Stanowiska tego nie zmienia wyrok z 2 września 2021 roku (sygn. C-932/19, Legalis nr 2606025) m. in. z tego powodu, że w Polsce nie wprowadzono ustawowego kursu wymiany walut w umowach kredytów. Nie jest możliwe zastosowanie w sprawie w miejsce postanowień abuzywnych m.in. art. 24 i 32 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 roku o Narodowym Banku Polskim (tj. Dz. U. z 2022 roku, poz. 492 ze zm.), jako mających charakter ogólny, których ratio legis nie jest zastępowanie luk w umowie wywołanych wyeliminowaniem z niej postanowień niedozwolonych. Przepisem uzupełniającym lukę nie jest także art. 41 ustawy z dnia 22 sierpnia 1936 roku - Prawo wekslowe (tj. Dz. U. z 2022 roku, poz. 282 ze zm.) z racji na zawężenie jego stosowania do zobowiązań wekslowych (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 25 maja 2022 roku, V ACa 839/21).

Sąd podziela stanowisko, iż konsument może wyrazić swą zgodę na niedozwolone postanowienie zarówno w toku sporu przed sądem, jak i pozasądowo, jednakże w obu przypadkach będzie to skuteczne tylko wtedy, gdy został wyczerpująco poinformowany o konsekwencjach prawnych, jakie może pociągnąć za sobą definitywna nieskuteczność (nieważność) tego postanowienia. W przedmiotowej sprawie Sąd poinformował powodów o tego rodzaju konsekwencjach prawnych w dniu 16 lutego 2023 roku (oświadczenie powodów k. 1196). Należycie poinformowani powodowie odmówili zgody na jej dalsze obowiązywanie, co spowodowało trwałą bezskuteczność (nieważność) ww. umowy (vide: uchwała 7 Sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna z dnia 7 maja 2021 roku, III CZP 6/21, Legalis nr 2563899).

2) *umowa kredytu nr (...)*

W ocenie Sądu umowa kredytu 2 zawiera wprawdzie klauzulę, która mogłaby zostać uznana za abuzywną (po spełnieniu dodatkowych przesłanek), tj. dotyczącą sposobu wypłaty i spłaty kredytu (rozdział 2.3 umowy – sposób spłaty oraz pkt 3.1.8 Regulaminu produktowego). Nie skutkuje to jednak z pewnością nieważnością całej umowy kredytowej. Bez ww. postanowienia umowa może bez żadnych problemów dalej wiązać gdyż nie brakuje jej zasadniczych elementów, tj. określenia świadczenia stron. Musi więc znaleźć zastosowanie art. 385¹ § 2 kc oraz art. 6 ust. 1 in fine dyrektywy nr 93/13.

Sąd podziela argumentację, że klauzula przeliczeniowa wyrażająca wysokość zobowiązania w walucie obcej, pomimo wypłaty kredytu w złotych oraz mechanizm spłaty kredytu w złotych polskich w oparciu o przeliczenie wysokości raty w walucie obcej z zastosowaniem właściwego kursu kupna/sprzedaży waluty wynikającego z tabeli kursów walut (dewiz) obowiązujących danego dnia w banku, ***osadzone są w niedozwolonych postanowieniach umownych*** (co należy uznać na przesądzone w świetle orzecznictwa sądów powszechnych i Sądu Najwyższego, ale także Trybunału Sprawiedliwości UE - por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 września 2020 r., V ACa 143/20, por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, z dnia 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, z dnia 19 września 2018 r., I CNP 39/17, z dnia 24 października 2018 r., II CSK 632/17, z dnia 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17, z dnia 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18, z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, z dnia 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, z dnia 29 października 2019 r., IV CSK 309/18, z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, wyrok TSUE z dnia 18 listopada 2021 r., C-212/20).

Niemniej jednak pogląd ten nie znajduje zastosowania w sprawie niniejszej, gdyż zarówno okoliczności zawarcia umowy, jak i treść spornych postanowień o stosowaniu tabel kursowych ustalanych przez bank, a także ***umożliwienie klientowi spłaty kredytu bezpośrednio w walucie EUR od początku obowiązywania kontraktu*** prowadzą do wniosku, że brak jest możliwości zarzucenia, iż sporna umowa prowadzi do nierównowagi kontraktowej pomiędzy bankiem, a jego klientem z uwagi na sposób spłaty kredytu.

Stosownie do art. 385⁽¹⁾ § 2 kc, stanowiącego implementację do polskiego systemu prawnego art. 6 ust. 1 in fine dyrektywy nr 93/13, należy dążyć do utrzymania umów w mocy, a zatem ***nieważność to rozwiązanie ostateczne***, gdy pozostawienie umowy w obrocie prawnym – z uwagi na jej poważne wady – jest już niemożliwe. Ograniczenia swobody umów oparte na kryterium zasad współżycia społecznego i właściwości (natury) stosunku prawnego, w zakresie, w jakim przeciwdziałają nadużyciu silniejszej pozycji kontraktowej, ***nie mają zarazem na celu unicestwienia in toto umowy, której elementem stały się narzucone przez stronę silniejszą postanowienia umowne, lecz dążą do zabezpieczenia równości stron umowy***, z poszanowaniem ich prawnych i ekonomicznych interesów. Cel ten, ***ukierunkowany na utrzymanie umowy***, przemawia za koniecznością poszukiwania właściwego rozwiązania przez wyeliminowanie luki powstałej na skutek nieważności postanowień kursowych w sposób pozwalający na dalsze funkcjonowanie umowy, przy słusznym rozkładzie praw i obowiązków stron, nie zaś za uznaniem jej za nieważną w całości (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 27 maja 2022 roku, II CSKP 314/22, Legalis nr 2700585). Celem art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, a w szczególności drugiego członu zdania, nie jest unieważnienie wszystkich umów zawierających nieuczciwe warunki, lecz zastąpienie formalnej równowagi między prawami i obowiązkami stron umowy, jaką ustanawia umowa, równowagą rzeczywistą, pozwalającą na

przywrócenie równości między nimi, przy czym uściślono, że dana umowa musi co do zasady nadal obowiązywać bez zmian innych niż wynikające ze zniesienia nieuczciwych warunków (wyrok TSUE z 8 września 2022 roku, C-80/21, Legalis nr 2714917).

Dlatego w ocenie Sądu uwzględnienie powództwa głównego w zakresie tej umowy stałoby w sprzeczności z art. 385¹ § 2 kc oraz art. 6 ust. 1 in fine dyrektywy nr 93/13. Brak wskazania w umowie kredytu kursu wypłaty kredytu nie powoduje automatycznie nieważności umowy – w końcu powodom wypłacono kredyt, za który kupili oni nieruchomości położoną w W.. Cel umowy kredytowej został w pełni zrealizowany i nie ma żadnych przeszkód do spłaty kredytu przez powodów. Spłacali oni kredyt w walucie euro i w taki sam sposób powinien dalej spełniać swoje świadczenie.

Skoro powodom nie wypłacono kredytu w walucie euro, to ewentualnie przysługuje im roszczenie odszkodowawcze o nienależyte wykonanie ww. umowy na podstawie art. 471 kc – nie jest to w żadnym wypadku okoliczność która skutkowałaby nieważnością ww. umowy kredytowej.

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że w odniesieniu do zagadnienia spłaty kredytu strona powodowa pomija okoliczność, iż nawet potencjalne uznanie niedozwolonego charakteru postanowienia pkt 2.3.1 w części stosowania przeliczeń środków zgromadzonych w złotych na euro w oparciu o tabelę kursową banku - nie będzie prowadziło do wniosku o nieważności umowy. Z rozbudowanego brzmienia przywołanego postanowienia możliwe jest w ocenie Sądu wyprowadzenie kilku odrębnych norm kontraktowych: spłata kredytu następuję przez obciążenie rachunku bieżącego i przelew środków na rachunek bieżącej obsługi kredytu, jeżeli środki na rachunku zgromadzone są w złotych, bank pobierze równowartość kwoty zadłużenia ustaloną w oparciu o bankowy kurs sprzedaży, kredyt może być spłacany w walucie EUR w formie bezgotówkowej na rachunek bieżącej obsługi kredytu, kredyt może być spłacany w innej walucie za zgodną banku, wtedy następuje najpierw przeliczenie kwoty na złote po kursie kupna, a następnie na EUR po kursie sprzedaży z tabeli kursów ustalanych przez bank. ***Tym samym nawet eliminacja postanowień o konieczności stosowania tabel kursowych dla ustalenia równowartości wymaganej spłaty nie prowadzi do powstania luki w kontrakcie, przez którą nie mógłby on być wykonywany.*** Nadal będzie bowiem istniało postanowienie wskazujące na możliwość spłaty zobowiązania w walucie euro w formie bezgotówkowej. W przeciwieństwie od innych umów kredytu indeksowanego czy denominowanego, ***konsument-strona umowy będącej przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie nie był zmuszany do jej wykonywania poprzez korzystanie z mechanizmu przeliczeniowego odnoszącego się do tabel kursowych ustalanych przez bank i ponoszenia potencjalnie dodatkowego kosztu***, jaki mógł wynikać z zastosowania kursu mniej korzystnego dla konsumenta. Mieli oni bowiem możliwość spłaty bezpośrednio w walucie kredytu, która nie była uzależniona od zgody banku.

Zarzucane przez powodów określanie w umowie oznaczanie świadczenia przez bank, zgodnie z ustalaną przez niego tabelą kursów, nie pozwala na przyjęcie, że bank zupełnie dowolnie określa świadczenie dłużnika (a więc że ze względu na brak konsensu nie doszło do zawarcia umowy). Wypada zauważyć, że generalnie ten zarzut mógłby być uznany za trafny, gdyby bank – w świetle umowy - uzyskał pełną swobodę określania kursu waluty, który służy do przeliczania wzajemnych świadczeń stron. Wskazać należy, że w ocenie Sądu sporna umowa w punkcie 6.3 określała metodykę ustalenia tabeli. Zgodnie z nim, kursy ustalone są przez bank w każdy dzień roboczy w oparciu o średni kurs z rynku walutowego F. ustalany najpóźniej do godziny 9:30 czasu obowiązującego w Polsce (kurs bazowy). Kurs kupna ustalany jest w oparciu o wzór: $\text{kurs kupna} = 2 * \text{kurs bazowy} / 2 + \text{spread walutowy}$ wyrażony w procentach, a kurs sprzedaży w oparciu o wzór: $\text{kurs sprzedaży} = \text{kurs bazowy} + (\text{spread walutowy wyrażony w procentach} * \text{kurs kupna}) / 2$. Spread walutowy wyrażony w procentach, to zaś stosunek spreadu walutowego (stanowiącego różnicę między kursem sprzedaży a kursem kupna waluty obcej określanych w tabeli kursów) do kursu kupna i jego wartość może ulec zmianie w drodze jednostronnego oświadczenia banku na zasadach określonych w umowie. Wartość spreadu walutowego wyrażonego w procentach na dzień zawarcia umowy w odniesieniu do waluty EUR wynosiła 7,25%. Bank posiadał zaś uprawnienie do zmiany spreadu walutowego wyrażonego w procentach na podstawie przesłanek określonych w punkcie 4.7 regulaminu produktowego o wartość wyrażonej w punktach procentowych zmiany określonych w tym postanowieniu podstaw (osiem podstaw, m.in. wzrost inflacji w stopniu ogłaszającym przez GUS co najmniej o 0,1%,

wzrost wskaźnika cen dóbr inwestycyjnych publikowanych przez GUS co najmniej o 0,1%, zmiany stóp procentowych, poziomu rezerw, wzrost opłat pocztowych, telekomunikacyjnych). W ocenie Sądu wzór ustalony w umowie pozwala konsumentowi na dokonanie samodzielnej weryfikacji czy bank stosując dane przeliczenie zastosował kurs ustalony w umowie czy też kurs inny, co mogłoby sugerować nienależyte wykonanie zobowiązania przez przedsiębiorcę i rodzic jego odpowiedzialność odszkodowawczą (art. 471 kc). Niemniej jednak okoliczność ta nie świadczy w ocenie Sądu o niedozwolonym charakterze postanowienia dotyczącego metodyki ustalania kursu, gdyż ma ona charakter wystarczająco zobiektywizowany.

Ustawa „antyspreadowa”

Pozwany w toku sprawy podnosił także, że o nieważności spornej umowy trudno mówić w sytuacji, gdy sam ustawodawca nowelizując prawo bankowe i uchwalając tzw. ustawę antyspreadową, zmierzał do utrzymania umów o kredyt indeksowany lub denominowany do walut obcych. Ze stanowiskiem tym nie można się jednak zgodzić.

Należy wskazać, iż ustawą z 29 lipca 2011 roku o zmianie ustawy prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Nr 165, poz. 984), zwaną potocznie ustawą „antyspreadową”, do Prawa bankowego został wprowadzony m.in. art. 69 ust. 2 pkt 4a, zgodnie z którym umowa kredytu powinna określać, w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Z treści przywołanego przepisu wynika, że obligował on strony umów o kredyt do zastosowania omawianej wyżej zasady określania w umowie wysokości świadczeń obu stron, ewentualnie wskazywania podstawy do ich obliczenia, która to zasada wynika z natury każdej umowy i była już zapisana w dotychczasowych przepisach Kodeksu cywilnego. W zakresie ustalania kursów walut wymaga ona, aby umowa o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska zawierała szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu.

Wyartykułowanie we wspomnianej nowelizacji opisanego wyżej obowiązku, który i tak wynikał z przepisów ogólnych dotyczących zobowiązań, nie skutkowało sanowaniem wadliwości umów o kredyt indeksowany lub denominowany wcześniej, ani później zawartych z naruszeniem konieczności określenia w umowie świadczeń obu stron. Potwierdzała ona jedynie, niebudząca zresztą większych wątpliwości, dopuszczalność zawierania umów o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty obcej. Wspomniana nowelizacja dotyczyła tylko jednego z elementów umowy kredytowej, a mianowicie zasad określania sposobu i terminu ustalania kursów waluty, do której kredyt jest indeksowany. Innych elementów tej umowy wspomniana zmiana przepisów nie dotyczyła i z tego względu nie mogła wpłynąć na ważność/nieważność żadnej konkretnej umowy jako całości. Za poglądem, że wejście w życie ustawy antyspreadowej nie spowodowało, że zamieszczone w umowie kredytowej klauzule waloryzacyjne, nieokreślające szczegółowo sposobu ustalania kursu waluty waloryzacji, przestały być abuzywne, opowiedział się m.in. Sąd Najwyższy w uchwale z 11 grudnia 2019 roku (V CSK 382/18, LEX 2771344) oraz Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z 14 grudnia 2017 roku (I ACa 447/17, Legalis nr 1713633).

Wypłata kredytu z tytułu umowy nr (...) (umowa (...))

Wypłata kredytu **tytułu umowy nr (...)(umowa (...))** z uwzględnieniem kursu z tabeli banku nastąpiła w transzach, tym niemniej miała charakter **jednorazowy, gdyż wszystkie transze wypłacane były jednego dnia tj. 31 stycznia 2011 roku**. Na te transakcje i jej zasady powodowie także wyrazili jednoznaczną zgodę, a przecież to oni decydowali o dacie tej transakcji z uwagi na decyzję co do momentu złożenia dyspozycji wypłaty kredytu. Tymczasem są prezentowane stanowiska, że powierzenie określenia rozmiaru świadczenia jednej ze stron - bywa w wyjątkowych przypadkach uznawane za dopuszczalne (vide: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 27 maja 2022 roku, II CSKP 314/22, Legalis nr 2700585 i wskazane tam przykłady – co do umowy sprzedaży – art. 74 ust. 1 projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych europejskich

przepisów dotyczących sprzedaży (C.), KOM/2011/0635 i pkt 6.105 Draft Common Rules of Reference, zakładające możliwość powierzenia ustalenia ceny sprzedaży jednej ze stron umowy). Nawet uznając, że to stanowisko zbyt daleko idące to należy pamiętać, że postanowienia umowy dotyczące wypłaty kredytu nie tworzyły ciągłego, wieloletniego mechanizmu licznych transakcji, lecz ograniczały się do jednorazowej czynności wypłaty kredytu. Sytuacja ta odróżnia niniejszą sprawę od wielu innych postępowań, w którym głównym problemem jest stosowanie w rozliczeniach spląt kredytobiorców przez kilkadziesiąt lat tabel kursowych stworzonych dowolnie przez banki.

Czym innym jest jednak jednorazowa transakcja z wykorzystaniem kursu z tabeli. Są one przecież powszechnie stosowane w rozliczeniach płatniczych, np. w czasie płatnościach kartą kredytową czy debetową w czasie wyjazdów zagranicznych. Banki mają wręcz obowiązek tworzyć takie tabele, o czym stanowi art. 111 ust. 1 pkt 4 Prawa bankowego. Tabelę kursów banku uznać można za wzorzec umowy i to jednak od klienta zależy, czy skorzysta z takiej oferty.

W ocenie Sądu w analogicznej sytuacji był w niniejszej sprawie powodowie o czym najlepiej świadczy fakt, że między podpisaniem umowy (...) (tj. 20 marca 2011 roku) a dniem wypłaty kredytu (tj. 31 marca 2011 roku) upłynęło zaledwie jedenaście dni (zaświadczenie k. 166-166v). W ciągu tak krótkiego czasu zmiany kursu w tabeli mogły się różnić w znikomy sposób. W tym miejscu należy też przypomnieć, że powodowie we wniosku kredytowym wnosili o wypłatę kwoty 2 644 000,80 złotych (wniosek o kredyt k. 573-580), a została mu wypłacona kwota 2 614 401,36 złote (zaświadczenia k. 166-166v). Nie sposób na podstawie takich okoliczności twierdzić, że powodowie nie znali kwoty kredytu którą mieli otrzymać lub by miało świadczyć o „rażącym” naruszeniu ich interesów.

Brak rażącego naruszenia interesów powodów w zakresie umowy nr (...)

Zgodnie z art. 385¹ § 1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, ***rażąco naruszając jego interesy*** (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

W ocenie Sądu w realiach niniejszej sprawy powodowie mieli niewątpliwie status konsumenta, brak bowiem wykazania funkcjonalnego związku działalności gospodarczej powoda, polegającej na świadczeniu usług prawniczych, z ww. umowami kredytowymi. Miała ona na celu zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych córki powoda. Postanowienia ww. umowy kredytowej nie były też z pewnością uzgodnione indywidualnie z powodem.

W ocenie Sądu ***postępowanie dowodowe nie wykazało jednak dalszych przesłanek określonych w powyższym przepisie, tzn. że wskutek umowy doszło do rażącego naruszenia interesów powodów***. Na tę kluczową okoliczność nie przedstawiono żadnych dowodów – nawet powód w toku swoich zeznań nie był w stanie wskazać, jakiego rodzaju straty miał ponieść w związku z umową, a tym bardziej żeby naruszenie jego interesów miało charakter „rażące” w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc.

Nie uszedł przy tym uwadze Sądu fakt, że kurs średni NBP waluty euro z 31 marca 2011 roku wynosił ok. 4,0119 złote (tabela nr 63/A/NBP/2011), a obecnie to ok. 4,50 złotych. Trudno wzrost kursu tej waluty o mniej niż 50 groszy przez okres ok. 12 lat uznać za jakies rażące naruszenie interesów ekonomicznych powodów. W tym kontekście warto wskazać, że synonimami przymiotnika „rażący” są słowa drastyczny, krzyczący. Przymiotnik rażący oznacza w rozumieniu cechy ujemnej wyraźny, bezsporny, oczywisty. Innymi słowy, naruszenie interesów konsumenta musi cechować znaczna intensywność (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2010 roku, I CSK 694/09, Legalis nr 406112). W ocenie Sądu w niniejszej sprawie powodowie nie wykazali istnienia takiego stanu, gdyż ***kurs euro przez 12 lat w istocie wzrósł nieznacznie***. Nie było w przypadku tej waluty tak gwałtownych zmian jak choćby w przypadku franka szwajcarskiego. Ponadto euro to waluta wielu państw Unii Europejskiej, a więc międzynarodowej organizacji której członkiem jest także Rzeczpospolita Polska.

Powiadomienie powoda o ryzyku kursowym

Ponadto nie sposób podzielić argumentacji strony powodowej, że brak należytego powiadomienia o ryzyku kursowym mógłby skutkować nieważnością ww. umowy. Należy ponownie zaakcentować, że zarówno w dacie zawierania umowy z powodem, jak i obecnie, dopuszczalne jest zawieranie umów kredytów walutowych, które są nierozzerwalnie związane z ryzykiem kursowym dla klienta. Nawet nienależyte powiadomienie o tym ryzyku nie stanowi samoistnie przesłanki skutkującej nieważnością takiej umowy kredytowej.

Tym niemniej powód z pewnością miał świadomość ryzyka kursowego i możliwości wzrostu kursu euro nawet do 5 złotych. W stosownym oświadczeniu i symulacji pojawia się możliwość wzrostu kursu euro do tego poziomu. Tymczasem jak wskazano wyżej – nawet obecnie średni kurs NBP waluty euro nie przekracza 5 złotych.

W ocenie Sądu nie można także zapominać o tym, że najpóźniej od końca 2008 roku powszechnie znane były problemy z realizacją kredytów walutowych, o czym świadczyły kolejne rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego, drastyczny wzrost kursu franka szwajcarskiego w IV kwartale 2008 roku i praktyczne wycofanie kredytów „frankowych” z ofert banków na początku 2009 roku. Upadek amerykańskiego banku (...) w 2008 roku wstrząsnął rynkami finansowymi na całym świecie i był jednym z najważniejszych wydarzeń kryzysu finansowego z lat 2008-2009. Informacje te były także powszechnie znane w przestrzeni medialnej. W tej sytuacji powód – znawca rynku nieruchomości - decydujący się na zawarcie umowy kredytu walutowego na początku 2011 roku z pewnością musiał posiadać wiedzę o ryzyku walutowym i się na nie świadomie godził.

Wady prawne zawarte w umowie kredytu mieszkaniowego nr (...) podpisanej przez powodów z (...) Bank (...) spółką akcyjną z siedzibą w W. nie są **aż tak daleko idące by mogły skutkować jej nieważnością z mocy prawa**. Brak wskazania w umowie kursu wypłaty kredytu nie powoduje nieważności umowy – powodom wypłacono kredyt, za który kupili oni interesujące ich mieszkanie. Z tych wszystkich względów Sąd uznał, że ww. umowa jest ważna, dlatego powództwo główne podlegało oddaleniu – o czym orzeczono w pkt. **III** sentencji wyroku.

Rozliczenie stron - umowa kredytu nr (...) \ (...) (umowa (...))

Z uwagi na **nieważność umowy kredytu 1**, dla ostatecznego rozliczenia stron zastosowanie znalazły przepisy art. 405 - 410 kc. W najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi już żadnych wątpliwości zagadnienie, że jeżeli w następstwie zastosowania przedstawionych reguł umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna (nieważna), **świadczenia spełnione na jej podstawie powinny być postrzegane jako świadczenia nienależne w rozumieniu art. 410 § 2 kc** (vide: uchwała 7 Sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna z dnia 7 maja 2021 roku, III CZP 6/21, Legalis nr 2563899; wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 roku, III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115, z dnia 9 maja 2019 roku, I CSK 242/18, Legalis nr 1966950 i z dnia 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18, OSNC zb. dod. 2021/B/20, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 roku, III CZP 11/20, Legalis nr 2532281).

Zgodnie z art. 405 kc, kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. W myśl zaś art. 410 § 1 i 2 kc, przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Bank wypłacił powodom z tytułu **umowy (...)** kwotę 1 445 277,44 złotych. Następnie powodowie spełniali świadczenia odpowiadające określonym w umowie ratom kapitałowo-odsetkowym wpłacając na rzecz banku łączną kwotę 575 086,38 złotych oraz 470 535,13 CHF w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia 04 lutego 2021 rok. Powyższe ustalenia wynikają z zaświadczeń których prawidłowość nie była kwestionowana w toku postępowania (zaświadczenie – zestawienie spłat kredytu k. 158-164v, wyciąg z rachunku , k. 481- 533).

Z uwagi na nieważność ww. umowy kredytu, na podstawie powołanych przepisów powodowie mogli domagać się zwrotu kwoty wskazanej w pozwie uiszczonej w **wykonaniu umowy (...)** tj. 575 086,38 złotych oraz 470 535, 13 CHF.

Z tych względów Sąd w pkt. **II** sentencji wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 575 086,38 złotych oraz 470 535,13 CHF

Wskazać należy, iż brak było podstaw do zasądzenia dochodzonej pozwem kwoty na rzecz powodów solidarnie. W realiach przedmiotowej sprawy brak jest solidarności tego rodzaju roszczeń powodów wynikającej zarówno z ustawy – jakiegokolwiek ustawy, a tym bardziej z czynności prawnej, w tym z zawartej przez powodów z pozwanym ww. umowy. Zatem po stronie powodów nie zachodzi przypadek solidarności przewidziany w art. 367 kc. Zgodnie z art. 369 kc zobowiązanie jest solidarne, jeżeli wynika z ustawy lub czynności prawnej. Z przepisów o nienależnym świadczeniu nie wynika solidarność wierzycieli. Zasądzenie miało charakter łączny co wynika z faktu, iż powodowie pozostają w ustroju wspólności ustawowej i tego rodzaju o rozstrzygnięcie wynikało z treści art. 31 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 roku – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U. z 2020 roku, poz. 1359 ze zm.) który ustanawia tzw. współwłasność łączną.

Należy także wskazać, iż na powyższe rozstrzygnięcie nie miał wpływu fakt, iż pozwany posiada niewątpliwie wobec powoda roszczenie o zwrot kapitału kredytu. Wynika to z tego, iż jeżeli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, **konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy** (tak wskazał m. in. Sąd Najwyższy w uchwale z 7 maja 2021 roku, III CZP 6/21, Legalis nr 2563899).

Zarzut zatrzymania

Należy jednak wskazać, iż zasadny był natomiast zgłoszony przez stronę pozwaną w toku postępowania w piśmie z dnia 10 marca 2023 roku (k. 1206-1208, k. 1210-1212) skierowanym bezpośrednio do powodów i odebrany w dniu 16 marca 2023 roku (potwierdzenie odbioru k. 1215-1216) oraz w piśmie z dnia 28 marca 2023 roku (pismo k. 1201-1204). zarzut zatrzymania w zakresie kwoty udzielonego kredytu **z tytułu umowy kredytu nr (...) \ (...) (umowa (...))** tj. 1 445 277,44 złotych. Należy zauważyć, że stosownie do art. 496 i 497 kc prawo zatrzymania powstaje m. in. w przypadku nieważności umowy wzajemnej, kiedy to każda ze stron zobowiązana jest do zwrotu otrzymanego świadczenia drugiej. Zostało ono pomyślane jako środek zabezpieczenia służący do uzyskania pewności, że druga strona również dokona zwrotu świadczenia.

W wyroku z 24 listopada 1999 roku (sygn. I CKN 225/98, Legalis nr 358588) Sąd Najwyższy stwierdził, że zarzut zatrzymania nie prowadzi do zniweczenia prawa powoda i oddalenia powództwa, a jedynie do odroczenia jego realizacji. Realizacja prawa zatrzymania następuje przez jednostronne oświadczenie woli, które prowadzi do zahamowania skuteczności roszczenia strony przeciwnej (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 26 czerwca 2003 roku, V CKN 417/01, Legalis nr 61217).

W pierwszej kolejności wskazać, że zarzut zatrzymania mógł zostać uwzględniony gdyż **umowa kredytu jest umową wzajemną, a o trafności tej konstatacji przemawia bogate, najnowsze orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Warszawie** (tak uznał m.in. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyrokach: z dnia 22 października 2020 roku, I ACa 709/19, z 9 marca 2022 roku, V ACa 686/21, z 28 marca 2022 roku, z 14 kwietnia 2022 roku, VI ACa 780/21, I ACa 943/21, z 31 maja 2022 roku, I ACa 858/21, z 16 maja 2022 roku, V ACa 835/21, 21 z czerwca 2022 roku, V ACa 877/21, z 28 czerwca 2022 roku, I ACa 895/21, z 9 sierpnia 2022 roku, I ACa 163/22, z 22 sierpnia 2022 roku, V ACa 967/21, z 20 września 2022 roku, z 13 października 2022, VI ACa 782/21, z 25 października 2022, I ACa 121/22, V ACa 837/21, z 28 października 2022, VI ACa 922/21, z 28 października 2022, VI ACa 212/22, z 4 listopada 2022, V ACa 286/22, z 22 listopada 2022 roku, VI ACa 919/21, z 28 listopada 2022 roku, I ACa 109/22, z 6 grudnia 2022, V ACa 1161/22, z 10 stycznia 2023, I ACa 138/22, z 20 stycznia 2023 roku, V ACa 335/22). Za słusznością tego stanowiska przemawiają także rozważania zawarte w uzasadnieniu przywoływanej wyżej kilka razy uchwały 7 Sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 roku (III CZP 6/21, Legalis nr 2563899). W orzecznictwie przeważa pogląd, zgodnie z którym świadczenie przez kredytobiorcę z tytułu odsetek i prowizji jest odpowiednikiem świadczenia banku. W uzasadnieniu wyroku z dnia 7 marca 2017 roku (sygn. akt II CSK 281/16, Legalis nr 1612243) Sąd Najwyższy wskazał, iż (...) istotną cechą tej umowy jest jej charakter wzajemny w rozumieniu art. 478 § 2 kc. Ekwiwalentem świadczenia

banku, polegającego na oddaniu do dyspozycji na czas oznaczony określonej kwoty pieniężnej, jest zapłata odsetek i prowizji, niezależna od obowiązku zwrotu wykorzystanego kredytu. Ten rodzaj i zakres ekwiwalentu przesądza również o odpłatnym charakterze umowy kredytu. Podobny pogląd wyrażono również w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2011 roku (sygn. akt IV CSK 422/10, Legalis nr 392534).

Sąd uwzględniając zarzut zatrzymania musi w sentencji wskazać świadczenie, po spełnieniu którego upada prawo zatrzymania, a zatem niezbędny jest jego szczegółowy opis, w szczególności wskazanie kwoty pieniężnej. W niniejszej sprawie pozwany wskazał taką kwotę – jest to kapitał udzielonego kredytu, wynikający z pkt 2 umowy kredytu.

Zaakcentować należy, iż zarzut zatrzymania może być zgłoszony tak w piśmie procesowym albo ustnie do protokołu rozprawy. Warunkiem skuteczności jest **konkretyzacja roszczenia** będącego jego podstawą i określenie jego zakresu. W niniejszej sprawie oświadczenia o skorzystaniu z prawa zatrzymania zostało złożone w piśmie dnia 10 marca 2023 roku (k. 1206-1208, k. 1210-1212) skierowanym bezpośrednio do powodów i odebranych w dniu 16 marca 2023 roku (potwierdzenie odbioru k. 1215-1216) oraz w piśmie z dnia 28 marca 2023 roku (pismo k. 1201-1204) w sposób określony w art. 61 § 1 kc, tj. w taki sposób, że powodowie mogli bez żadnej wątpliwości zapoznać się z jego treścią. Oświadczenie w tym przedmiocie złożył pełnomocnik pozwanego umocowany prawidłowo do składania oświadczeń o charakterze materialnoprawnym.

Dodatkowo należy wskazać, iż w toku postępowania procesowy zarzut zatrzymania może być podniesiony na wypadek uwzględnienia powództwa. Odmienna wykładnia oznaczałaby, że pozwany jest de facto zmuszany do uznania powództwa. Poza tym do czynności procesowych nie ma zastosowania art. 89 kc. W orzecznictwie akceptuje się możliwość zgłoszenia w procesie przez pozwanego ewentualnego zarzutu potrącenia (a zatem i zatrzymania), który miałby odnieść skutek tylko na wypadek uznania przez sąd rozpoznający sprawę zasadności roszczenia dochodzonego pozwem (T. Wiśniewski [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, t. 3, Zobowiązania. Część ogólna, red. J. Gudowski, Warszawa 2018, komentarz do art. 499, nt 6).

Wszystkie powyższe okoliczności przemawiały za uznaniem, że skuteczny był zgłoszony przez pozwanego w niniejszej sprawie zarzut zatrzymania. W związku z tym na podstawie art. 496 kc Sąd określił, że pozwanemu (...) Bank (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W. przysługuje prawo zatrzymania, dopóki powodowie A. K. i E. K. nie zaoferują mu zwrotu otrzymanego świadczenia w wysokości 1 445 277,44 złotych albo nie zabezpieczą roszczenia pozwanego o zwrot tej kwoty;

Odnosząc się do kwestii odsetek, należy w pełni zaaprobować stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 7 stycznia 2005 roku (IV CK 204/04, Legalis nr 265530), zgodnie z którym wymagalność zobowiązania nie zachodzi, gdy dłużnik dysponuje zarzutem hamującym roszczenie wierzyciela, a takim zarzutem jest niewątpliwie zarzut zatrzymania (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 28 lutego 2022 roku, I ACa 746/21). Nie chodzi jednak o samo ustawowe uprawnienie, ale faktyczne z niego skorzystanie. **Skuteczne złożenie oświadczenia o skorzystaniu przez stronę z prawa zatrzymania wzajemnego świadczenia pieniężnego wyłącza opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia** (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2002 roku, IV CKN 651/00, OSNC 2002/12/155).

W niniejszej sprawie Sąd zasądził na rzecz powodów od pozwanego odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty wskazanej w **pkt. II** od dnia 17 lutego 2023 roku do dnia 15 marca 2023 roku. Zważywszy, że stosownie do aktualnego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej konsument może wiążąco oświadczyć, iż nie ocenia konsekwencji definitywnej nieważności umowy kredytu jako szczególnie niekorzystnych - sprzeciwiając się zarazem udzieleniu mu ochrony przed tymi konsekwencjami - należy stwierdzić, że oświadczenie to może złożyć tylko do chwili, w której odmówił potwierdzenia klauzuli abuzywnej albo upłynął rozsądny czas do jej potwierdzenia. Z tego względu, udzielona konsumentowi, „wyczerpująca” informacja o konsekwencjach abuzywności klauzuli powinna obejmować także informację o tym, że bez tej klauzuli umowa nie może wiązać, o konsekwencjach (roszczeniach – także pozwanego) związanych z definitywną nieważnością umowy i o ewentualnej możliwości utrzymania umowy z regulacją zastępczą, jeżeli konsekwencje te są dla konsumenta szczególnie niekorzystne. W

niniejszej sprawie nastąpiło to na rozprawie w dniu 16 lutego 2023 roku i od tej daty nastąpiła definitywna wymagalność roszczenia powodów, a zatem od następnego dnia pozwany pozostawał w opóźnieniu w spełnieniu żądania powodów. Należy pamiętać, że to **do sądu krajowego**, który stwierdza nieuczciwy charakter warunku umowy zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, **należy poinformowanie konsumenta**, w ramach krajowych norm proceduralnych i **w następstwie kontradiktoryjnej debaty**, o konsekwencjach prawnych, jakie może pociągnąć za sobą stwierdzenie nieważności takiej umowy, niezależnie od tego, czy konsument jest reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika (pkt 4 wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 2021 roku, C-19/20, Legalis nr 2562735).

Z uwagi na fakt, iż **od daty złożenia oświadczenia o zatrzymaniu w sposób pozwalający powodom na zapoznanie się z jego treścią (tj. 16 marca 2023 roku)** odsetki od kwot zasądzonych na ich rzecz nie mogą być przyznane - żądanie odsetkowe zostało oddalone w zakresie okresu po dacie skutecznego zgłoszenia zarzutu zatrzymania. W tym zakresie Sąd jako datę końcową roszczenia odsetkowego na dzień poprzedzający (tj. 15 marca 2023 roku) ustalić dzień odebrania, tj. 16 marca 2023 roku (potwierdzenie odbioru k. 1215-1216) - pisma z dnia 10 marca 2023 roku zawierającego oświadczenie o skorzystaniu z prawa zatrzymania.

W pozostałym zakresie żądanie zasądzenia odsetek było bezzasadne, o czym Sąd orzekł w pkt **III** sentencji.

Brak przedawnienia roszczenia powodów

W świetle najnowszego orzecznictwa TSUE (vide: wyrok z dnia 10 czerwca 2021 roku, C-776/19, Legalis nr 2581726) oraz Sądu Najwyższego (uchwała z dnia 7 maja 2021 roku, III CZP 6/21, Legalis nr 2563899), nie doszło do przedawnienia roszczeń powodów. Należy bowiem wskazać, iż całość wiedzy o tych uprawnieniach powodów należy wiązać dopiero z pouczeniem 16 lutego 2023 roku (oświadczenie i pouczenie k. 1196). Tym samym termin przedawnienia określony w art. 118 kc z pewnością nie upłynął. Ponadto nawet gdyby upłynął wówczas zachodziłyby przesłanki wynikające z art. 117¹ § 2 pkt 3 kc (tak wskazał m. in. Sąd Najwyższy w uchwale 7 Sędziów - zasadzie prawnej z dnia 7 maja 2021 roku, III CZP 6/21, Legalis nr 2563899).

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 kpc zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu.

Wzajemne zniesienie kosztów ma miejsce wtedy, kiedy po ich rozliczeniu stosownie do wyniku sprawy okaże się, że przypadające na każdą ze stron koszty odpowiadają w przybliżeniu kwotom, które zostały w rzeczywistości przez nie wydatkowane. Jak podnosi się w orzecznictwie, wzajemne zniesienie kosztów procesu między stronami jest słuszne wówczas, gdy obie strony są w takim samym lub zbliżonym stopniu przegrywającym i wygrywającym i zarazem wysokość kosztów każdej ze stron jest zbliżona (m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2013 roku, III CZ 37/13, LEX nr 1402619; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 13 marca 2013 roku, I ACa 799/12, LEX nr 1293653). Nie jest przy tym wymagane, by ów stosunek poniesionych kosztów w sposób absolutny się równoważył.

W ocenie Sądu powództwo zostało uwzględnione w połowie jego zasadniczych żądań, tj. w zakresie żądania ustalenia nieważności jednej z dwóch kwestionowanych umów, ale oddalone w zakresie drugiej umowy. Ponadto porównywalne były koszty procesu poniesione przez powodów i pozwanego. Okoliczności te uzasadniają zastosowanie art. 100 zd. 1 kpc, a zatem koszty procesu pomiędzy stronami należało wzajemnie znieść, o czym orzeczono w **pkt IV sentencji**.

Mając na uwadze powyższe okoliczności i treść przepisów prawa, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

(...)